

แผนแม่บท

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
มหาวิทยาลัยจอมติตล

ระยะ ๕ ปีที่หก

(ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔)

มหาวิทยาลัยจอมติตล

ความนำ

แผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) คือ การจัดทำแผนงานสนองพระราชดำริของมหาวิทยาลัยมหิดล ต่อ อพ.สธ. ในระหว่างปี ๒๕๕๙ ถึง ปี ๒๕๖๔ โดยเนื้อหาของแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล จะกล่าวถึง นโยบาย แนวทางและแผนงานหลัก ซึ่ง มหาวิทยาลัยมหิดลจะใช้เป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม ประสานงานให้ หน่วยงานภายใน มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ. ให้มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพที่ได้มานั้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ไม่ว่าจะ เป็นงานวิจัย บริการวิชาการ การเรียนการสอน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมถึงยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัย

ในการทำแผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) จะเป็นการต่อยอดมาจากแผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่ห้า โดยจะมุ่งเน้นให้มีความเชื่อมโยงทั้งในการทำกิจกรรมต่างๆ และเชื่อมโยงระหว่างวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยจึงได้ จัดตั้งศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวและเกิด ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ นอกจากนี้แผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดลฉบับนี้ จะพิจารณาถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ประกอบด้วย ขอบเขตความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาองค์กร การ กำหนดโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของวิทยาเขต และเครือข่ายการวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลที่ชัดเจนมากขึ้น

เนื้อหาของแผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) จะกล่าวถึง แนวความคิด และทิศทางของการจัดทำแผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก วิธีการทำงาน การบริหารจัดการ เพื่อนำแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผลที่ เกิดขึ้นมาจากการใช้แผนแม่บทนี้คืออะไร และความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งจากแผนแม่บทของ มหาวิทยาลัยมหิดลและ อพ.สธ.

แผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) จะช่วยให้การทำงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ.ของมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำ ศักยภาพภายในองค์กร มารวมกันและขับเคลื่อนไปอย่างเป็นระบบ

*****

สารบัญ

	หน้า
ความนำ	
บทที่ ๑	หลักการและเหตุผล
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๒
๑.๒ แนวคิดในการจัดทำแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์	๓
๑.๔ วิธีดำเนินการ	๓-๔
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
บทที่ ๒	ศักยภาพของมหาวิทยาลัยมหิดล
๒.๑ ต้นทุนจากการทำงานวิจัยและโครงการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ	๗-๔๐
๒.๒ ต้นทุนองค์กรภายในมหาวิทยาลัย	๔๐-๔๑
๒.๓ ตัวอย่างความสำเร็จจากการนำผลงานวิจัย ไปสู่ชุมชนที่ดำเนินการใน โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ มหาวิทยาลัยมหิดลอีกหนึ่งต้น จากการเข้าร่วมงาน อพ.สธ. ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘	๔๒-๕๔
๒.๔ ต้นทุนจากภายนอก	๕๔-๕๖
บทที่ ๓	การขับเคลื่อนแผนแม่บท
๓.๑ องค์ประกอบของแผนแม่บท อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยมหิดล	๕๘-๖๑
๓.๑.๑ คำขวัญ ปรัชญา ปณิธาน วัฒนธรรมองค์กร วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล	๕๘-๕๙
๓.๑.๒ หน่วยงานสนับสนุนภารกิจ ของมหาวิทยาลัยมหิดล	๕๙-๖๑
๓.๒ ต้นทุนและศักยภาพ มีอะไรบ้าง	๖๑
๓.๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการ	๖๑-๖๓
บทที่ ๔	บทสรุป
	๖๔-๖๖

บทที่ ๑

หลักการและเหตุผล

แผนแม่บท

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) มหาวิทยาลัยมหิดล

บทที่ ๑

หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยมหิดล มีบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ด้านงานวิจัยเชิงอนุรักษ์ งานวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และงานพัฒนาผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้กับเรื่องของสุขภาพ คุณภาพชีวิต และการอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ แต่บุคลากรเหล่านั้นอยู่ต่างคณะและสถาบัน และมีโอกาสทำงานร่วมกัน เป็นที่วิจัยน้อยมาก ในขณะที่การทำงานวิจัยในเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนั้น เป็นงานที่ต้องอาศัยนักวิจัยที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ที่หลากหลายมาร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยมหิดลมีโอกาสนในการเข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่วิจัย เพื่อเข้าร่วมงานอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอย่างเป็นทางการ เนื่องจากเล็งเห็นถึงเป้าหมายของ อพ.สธ. ยึดหลักการว่า การพัฒนาบุคลากรให้เป็นคนดี แล้วนำมารวมกับความรู้ความสามารถ จากนั้นให้ร่วมมือกันทำงานด้านอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงาน โดยอาศัยการสร้างทีมนักวิจัยจากคณะ สถาบันต่าง ๆ เข้าร่วมร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ปราบกฏการณ์นี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสร้างเครือข่ายการทำงานเชิงอนุรักษ์ระหว่างนักศึกษาต่างคณะ สถาบัน ให้เข้ามา มีกิจกรรมด้านการเป็นผู้ช่วยนักวิจัยในโครงการ การมาร่วมศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนามด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้เนื้อหาและวิธีการบริหารจัดการโครงการวิจัยมาพัฒนาเป็นสื่อการสอนได้

นอกจากการพัฒนาด้านบุคลากรแล้ว มหาวิทยาลัยมหิดล ยังมีองค์ความรู้พื้นฐานในรูปแบบของเอกสารวิชาการ ตำรา ฐานข้อมูล ที่นำมาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการค้นคว้าได้ และ มีความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ กระจายอยู่ตามคณะ สถาบันต่าง ๆ หากมีการจัดการให้เกิดการเชื่อมต่อสิ่งเหล่านั้นเข้ามาใช้งานร่วมกันได้ จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการวิจัย และการเรียนการสอนได้มากขึ้น

๑.๒ แนวคิดในการจัดทำแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

มหาวิทยาลัยมหิดล สนับสนุนภารกิจหลักได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มาใช้เป็นต้นทุนทำงานให้เกิดการสอดคล้องกับแผนแม่บทของ อพ.สธ. และสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการสร้างงานวิจัยรองรับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ในประเด็นการนำฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ มาสร้างแนวทางการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สู่ชุมชนอย่างแท้จริง โดยอาศัยกรอบการดำเนินงาน ๓ กรอบได้แก่ ๑) กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร ๒) กรอบการใช้ประโยชน์ และ ๓) กรอบการสร้างจิตสำนึก

มหาวิทยาลัยมหิดล จะนำองค์ความรู้ ประสบการณ์ ความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย รวมกับการเป็นสถาบันการศึกษาที่ต้องการเป็นปัญญาของแผ่นดิน มาบูรณาการรวมเข้ากับภูมิสังคมของทุกพื้นที่ทำงาน และจะขับเคลื่อนไป โดยใช้ ๘ กิจกรรม ของ อพ.สธ. เป็นเครื่องมือทำงานระดับปฏิบัติการในมหาวิทยาลัยมหิดล จะนำบทเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในแต่ละบริบทของพื้นที่ รวมทั้งบริบทของพืชศึกษาแต่ละชนิด มาสู่การถอดเป็นชุดความรู้ สำหรับนำไปศึกษาทบทวน เผยแพร่และสร้างเป็นต้นแบบของการดำเนินงานต่อไป

๑.๓ วัตถุประสงค์

๑. จัดทำแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) เข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ให้สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

๒. สร้างแผนปฏิบัติการ อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีความเหมาะสม รองรับแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙- กันยายน ๒๕๖๔)

๓. สร้างและพัฒนากลไกการประสานงาน และบริหารจัดการ เครือข่ายการทำงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ.

๔. สร้างประโยชน์แก่จากการนำแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) ไปสู่ผู้ปฏิบัติ องค์กร และสังคม

๑.๔ วิธีดำเนินการ

การนำแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙- กันยายน ๒๕๖๔) ไปสู่การใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

๑. การจัดตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔) ซึ่งเป็นอำนาจของประธานคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล โดยจะพิจารณาและแต่งตั้งเป็นการภายใน

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒. จัดทำแผนปฏิบัติการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. หมายถึง แผนงานหรือโครงการใดๆ ภายใต้ภารกิจของงานวิจัย การเรียนการสอน บริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมถึงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล จะได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เข้ามาร่วมอยู่ในแผนปฏิบัติการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๓. การสร้างเครือข่ายการทำงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ต้นทุนการดำเนินงานที่สะสมไว้ โดยพิจารณาจากต้นทุนของมหาวิทยาลัย และต้นทุนจากการเข้าร่วมงานกับ อพ.สธ. โดยจำเป็นต้องมีเครื่องมือจัดการกับต้นทุนดังกล่าวอย่างเหมาะสม

๔. การพัฒนากระบวนการทำงาน เพื่อให้คำปรึกษา ประสานงาน ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง การปฏิบัติงานตามภารกิจที่เสนอไว้ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานที่เหมาะสม และตอบสนองต่อแผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

๕. การจัดตั้งงานสนับสนุนศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อทำหน้าที่

๑) เพื่อรับนโยบายและกรอบการดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามที่กำหนด

๒) เพื่อจัดทำแผนแม่บทของมหาวิทยาลัยมหิดลให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

๓) เพื่อสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการทำงานในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับทุกวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพัฒนาพื้นที่สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการใน อพ.สธ. และเครือข่ายชุมชน

๔) เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ระหว่างคณะสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดล ในการขอเข้าพื้นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้ง เป็นศูนย์กลางการประสานงานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมตามกรอบการดำเนินงาน อพ.สธ.

๕) เพื่อเข้าร่วมจัดประชุมวิชาการ และนิทรรศการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามที่ อพ.สธ. กำหนด

๖) เพื่อจัดทำ Website ข้อมูลงาน อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล เผยแพร่แก่สาธารณชน โดยมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์เชิงวิชาการ และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานที่เป็นปัจจุบัน

๖. การจัดทำศูนย์ข้อมูลแสดงผลการดำเนินงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการต่อยอดองค์ความรู้ การประสานงานให้เกิดนวัตกรรม ในการสนองพระราชดำริฯ อพ.สธ. ต่อไป

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มหาวิทยาลัยมหิดลมีโครงการร่วมสนองพระราชดำริ ภายใต้กรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. ที่ขยายกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

๒. มหาวิทยาลัยมหิดลมีผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ

๓. ชุมชน/สังคมในพื้นที่ที่ลงกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และให้เยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไปรักษาไว้

บทที่ ๒

ศักยภาพของมหาวิทาลัยมหิดล

บทที่ ๒

ศักยภาพของมหาวิทาลัยมหิดล

มหาวิทาลัยมหิดลได้ให้ความสำคัญในการเข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ. อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังให้ความสำคัญในการพัฒนาที่วิจัย การสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี โท และเอก การทำงานร่วมกับภาครัฐ และภาคประชาสังคม ได้แก่ ประชาชนชาวบ้านและประชาชนในท้องถิ่น การฝึกการทำงานร่วมกับบุคคลภายนอก เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน การสร้างศักยภาพของบุคลากรทั้งทางด้านการบริหารจัดการงานวิจัย การนำเสนอผลงานทางวิชาการให้กับสังคม รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ และรักษากฎมึปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ ซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายของ อพ.สธ. ซึ่งยึดหลักการ “การพัฒนาบุคลากรให้เป็นคนดี” ฉะนั้นการสร้างทีมนักวิจัยเข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. โดยการรวมตัวของนักวิจัยจากหลายส่วนงาน ในช่วงปี ๒๕๕๑ อาทิเช่น วิทยาเขตกาญจนบุรี คณะเภสัชศาสตร์ สถาบันโภชนาการ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล โดยมุ่งเน้นการทำงานในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีวิทยาเขตของมหาวิทาลัยมหิดลตั้งอยู่ จึงนับเป็นบทบาทที่สำคัญของมหาวิทาลัยมหิดลในการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสร้างเครือข่ายการทำงานเชิงอนุรักษ์ ของคณาจารย์/นักศึกษาต่างคณะ สถาบัน ให้เข้ามามีกิจกรรมร่วมกันในโครงการซึ่งเป็นการมาร่วมศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการภาคสนามด้านการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช นอกจากการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชของประเทศไทยแล้ว ยังมีผลพลอยได้ในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศอีกด้วย รวมทั้งคณะผู้วิจัยยังสามารถจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้เนื้อหา และวิธีการบริหารจัดการโครงการวิจัยมาพัฒนาเป็นสื่อการเรียนการสอนได้

นอกจากด้านการพัฒนาบุคลากรแล้ว มหาวิทาลัยมหิดลยังได้องค์ความรู้พื้นฐานทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสารวิชาการ ตำรา และฐานข้อมูลพันธุ์ไม้ พืชชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ และนำมาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการค้นคว้าได้ มหาวิทาลัยมหิดลมีความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ กระจายอยู่ตามส่วนงานต่าง ๆ หากมีการจัดการให้เกิดการเชื่อมต่อสิ่งเหล่านั้นเข้ามาใช้งานร่วมกันได้ จะเป็นการเพิ่มศักยภาพในการวิจัย และการเรียนการสอนได้มากยิ่งขึ้น

จากการวิจัยข้างต้นมหาวิทาลัยมหิดล สามารถนำงานวิจัยในแนวการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมพืช การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และการวิจัยชุมชนมาเสริมซึ่งกันและกันได้อย่างต่อเนื่อง สามารถกล่าวได้ว่า มหาวิทาลัยมหิดล สนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการสร้างงานวิจัยรองรับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติในประเด็นสำคัญดังนี้ การสร้างมูลค่าผลิตทางการนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างเป็นองค์ความรู้ด้านการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ นิเวศน์วิทยาป่าไม้และเกษตรชุมชน และการพัฒนาศักยภาพในการฟื้นฟูความมั่งคั่งด้านทรัพยากรชีวภาพ และการพึ่งตนเองของชุมชน การพัฒนาองค์ความรู้และการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนา

เศรษฐกิจและชุมชนอย่างยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน ทั้งในและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในท้องถิ่น และการพัฒนารวมถึงคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมาบูรณาการในการทำวิจัย

จากสถานการณ์ด้านการคุกคาม ทำลายทรัพยากรชีวภาพภายในประเทศ และความต้องการอาหารและยาสมุนไพร ในระดับโลกมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น เป็นฐานการคิดสำคัญในการสร้างแผนงานและโครงการวิจัย เพื่อนำไปสู่การกระตุ้น และเร่งรัดแรงจูงใจให้ประชาชนไทยกลับมาให้ความสำคัญกับเรื่อง การอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นฐานประกอบอาชีพ นอกจากนี้กระแส การนำข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้กับต่างชาติเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมพืช ก็จะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และในฐานะที่มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างผลงานวิจัย การผลิตบัณฑิตเพื่อเป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ พัฒนาศักยภาพอาจารย์ประจำการที่เพิ่งเริ่มทำวิจัยให้มีศักยภาพสูงขึ้น โดยเน้นเป้าหมายการพัฒนางานวิจัยเชิงคุณภาพเป็นสำคัญ และมีผลงานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารระดับนานาชาติ หรือมีผลงานในลักษณะอื่นที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหิดล จึงตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมส่วนรวม จึงเพิ่มบทบาททางวิชาการ เพื่อรักษาทรัพยากรพันธุกรรมพืช ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ทั้งในลักษณะของการวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based) ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และการพิจารณาคัดเลือกประเด็นที่มีผลกระทบต่อสาธารณสุขอย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญา ของชาติ การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานทางวิชาการและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้วนำไปสู่การถ่ายทอดความรู้ที่ได้สู่ชุมชน ในรูปแบบของการวิจัยร่วมกับคนในท้องถิ่น จากนั้นสร้างเป็น สื่อผสมนำมาใช้ในการเรียนการสอนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่อไป

๒.๑ ต้นทุนจากการทำงานวิจัยและโครงการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

จากผลการดำเนินงานวิจัยร่วมกับ อพ.สธ. ที่ผ่านมา ประกอบด้วย รายชื่อนักวิจัยและแผนงานวิจัย และกิจกรรมการร่วมสนองพระราชดำริฯ อพ.สธ. จำแนกตามวาระการดำรงตำแหน่งของอธิการบดี ได้ดังนี้

ระยะที่ ๑ อธิการบดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร. นายแพทย์พรชัย มาตังคสมบัติ ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๒- ๘ ธันวาคม ๒๕๕๑

การดำเนินงานในปี ๒๕๔๘ ซึ่งอยู่ในช่วงแผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่สาม (ตุลาคม ๒๕๔๕ - กันยายน ๒๕๔๙) มหาวิทยาลัยมหิดลได้เข้าร่วมจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : สรรพสิ่งล้วนพันเกี่ยว ณ ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ คลองไผ่ ตำบลคลองไผ่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๘ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ได้มอบหมายให้ รศ.ดร.วิณา จิรัจฉริยากุล ซึ่งดำรงตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิจัยในขณะนั้น เป็นผู้รับผิดชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมสนองพระราชดำริฯ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

การดำเนินงานในปี ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยกองบริหารงานวิจัยเป็นผู้ประสานงาน ได้เสนอโครงการเข้าร่วมในแผนแม่บท ดังกล่าว และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานร่วมใน อพ.สธ. โดยมีอธิการบดีเป็นประธานกรรมการ แต่ไม่ได้มีการประชุมร่วมกับ อพ.สธ. มหาวิทยาลัยมหิดลได้ประกาศให้นักวิจัยเสนอโครงการวิจัยเข้ามา เพื่อเข้าร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งมีนักวิจัยส่งโครงการทั้งสิ้น จำนวน ๙ โครงการ ซึ่งเป็นโครงการวิจัยที่ได้รับสนับสนุนทุนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน จำนวน ๘ โครงการ และจากแหล่งทุนภายนอก จำนวน ๑ โครงการ ทั้งนี้เป็นโครงการของคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน ๔ โครงการ คณะเทคนิคการแพทย์ จำนวน ๑ โครงการ สถาบันอนุชีววิทยาและพันธุศาสตร์ จำนวน ๑ โครงการ สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน ๒ โครงการ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ ๒ และกิจกรรมที่ ๓ จำนวน ๑ เรื่อง คือ

๑.๑ การสำรวจพันธุ์พืชและจุลินทรีย์จากธรรมชาติในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตไทรโยค เพื่อการศึกษาและการวิจัยพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์ ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย หัวหน้าโครงการคือ รศ.ดร.ครรชิต ธรรมศิริ สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๑.๑.๑ พรรณไม้และนิเวศวิทยาของวิทยาเขตไทรโยค หอพรรณไม้ใหม่ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑.๑.๒ พัฒนาพันธุ์ไม้เชิงพาณิชย์

๑.๑.๓ จุลินทรีย์ที่ช่วยการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์

๒. โครงการที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ ๔ จำนวน ๗ เรื่อง คือ

๒.๑ การศึกษาฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของเซลล์มะเร็งของสารสกัดซัลเฟตพอลิแซคคาไรด์จากสาหร่ายไทยชนิดต่าง ๆ หัวหน้าโครงการคือ รศ.ดร. ลีณา สุนทรสุข คณะเภสัชศาสตร์

๒.๒ มาตรฐานฤทธิ์ยับยั้งแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดสิว ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและการพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษาสิวของสารสกัดจากเปลือกผลมังคุด หัวหน้าโครงการคือ รศ.ดร.วันดี กฤษณพันธ์ คณะเภสัชศาสตร์

๒.๓ การพัฒนาตำรับยาแผนโบราณสำหรับสตรีวัยทอง เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ : ตำรับว่านชั้กมดลูก ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ผู้อำนวยการแผนงานคือ รศ.ดร. สมภาพ ประธานธรรมาภิบาล คณะเภสัชศาสตร์

๒.๓.๑ การจัดทำมาตรฐานและการควบคุมคุณภาพทางกายภาพ ทางเคมี การปนเปื้อนและการพิสูจน์ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของตำรับยาแผนโบราณว่านชั้กมดลูก สำหรับสตรีวัยทองเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพและการขยายพันธุ์สมุนไพรหลักว่านชั้กมดลูก และว่านนางคำด้วยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

๒.๓.๒ การทดสอบฤทธิ์ต่อระดับไขมันในเลือดของตำรับยาแผนโบราณสำหรับสตรีวัยทอง เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ : ตำรับว่านชั้กมดลูก

๒.๓.๓ การทดสอบความเป็นพิษเฉียบพลันและกึ่งเรื้อรังของตำรับยาแผนโบราณ สำหรับสตรีวัยทองเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ : ตำรับว่านชั้กมดลูก

๒.๓.๔ การพัฒนายาเม็ด/แคปซูลของตำรับยาแผนโบราณสำหรับสตรีวัยทอง เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ : ตำรับว่านชั้กมดลูก

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒.๔ ประสิทธิภาพของสมุนไพรไทยในการต้านมะเร็งเต้านมที่มีและไม่มี BRCA๑ ที่กลายพันธุ์และผลของสมุนไพรต่อการทำงานของยีน และโปรตีนที่เกี่ยวข้องกับการเติบโตและแพร่กระจายของมะเร็ง หัวหน้าโครงการคือ รศ.ดร.พิมพ์พิชมา ปัทมสิริวัฒน์ คณะเทคนิคการแพทย์

๒.๕ RNA interference ในการสร้างความต้านทานต่อไวรัสพิษ หัวหน้าโครงการคือ ผศ.กนกพร ไตรวิทยาการ สถาบันอนุชีววิทยาและพันธุศาสตร์

๒.๖ การพัฒนาสมุนไพรกระชายดำ ว่านชักมดลูก และสมุนไพรอื่น ๆ เพื่ออุตสาหกรรมยา เครื่องดื่ม และเครื่องสำอาง หัวหน้าโครงการคือ ผศ.ดร.ณัฐวรรณ ยศวิวัฒน์ คณะวิศวกรรมศาสตร์

๒.๗ การคัดเลือกสารสกัดสมุนไพรที่มีฤทธิ์ต้านการตายของเซลล์ หรือมีฤทธิ์ต้านมะเร็ง หัวหน้าโครงการคือ ศ.โกวิท พัฒนาปัญญาสัจย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

๓. โครงการที่สอดคล้องกิจกรรมที่ ๕ จำนวน ๑ เรื่อง คือ

๓.๑ โครงการหน่วยบริการฐานข้อมูลสมุนไพร

หัวหน้าโครงการคือ รศ.ดร.วิสุดา สุวิทย์วัฒน์ คณะเภสัชศาสตร์

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยมหิดลได้เข้าร่วมกิจกรรมในแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ระยะ ๕ ปีที่สี่ (ตุลาคม ๒๕๔๙ – กันยายน ๒๕๕๔) โดยได้เข้าร่วมจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : ประโยชน์แท้แก่มหาชน” ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม – ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ณ อาคารพิพิธภัณฑสถานชาติวิทยาและทะเลไทย เขาหมาจอ ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้มอบหมายให้ รศ.ดร.วิณา จิรัจฉริยากุล และ รศ.ดร.ศรีจันทร์ พรจิราศิลป์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นผู้แทนมหาวิทยาลัยในการเข้าร่วมเสนอผลงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการดังกล่าว

ระยะที่ ๒ อธิการบดี ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์ปิยะสกล สกลสัตยาทร ดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถึง ๙ ธันวาคม ๒๕๕๔

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๑ ซึ่งอยู่ในช่วงแผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่สี่ (ตุลาคม ๒๕๔๙ – กันยายน ๒๕๕๔) อธิการบดีให้ความสำคัญในเรื่องการเข้าร่วมสนองพระราชดำริ กับ อพ.สธ. เป็นอย่างมาก โดยเริ่มจากศาสตราจารย์ ดร.คันสนีย์ ไชยโรจน์ นำทีมนักวิจัยของมหาวิทยาลัยจาก ๖ ส่วนงานไปพบผู้บริหารของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เพื่อหารือถึงการดำเนินงานในพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ณ เชื้อนครินทร์

ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การบริหารของมหาวิทยาลัยมหิดล ในส่วนทางวิทยาเขตกาญจนบุรี จากนั้นจึงมีการพบปะกับผู้บริหาร อพ.สธ. และมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยมหิดล จะต้องมีการประชุม ปีละ ๒ ครั้ง และมหาวิทยาลัยมหิดลได้จัดการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๑ ในวันจันทร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๑ ณ ห้องประชุม ๕๑๕ ชั้น ๕ สำนักงานอธิการบดี ศาลา โดยมี ดร.ปิยรัชฎ์ เจริญทรัพย์ เลขาธิการคณะกรรมการ อพ.สธ. มาร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย ซึ่ง ดร.ปิยรัชฎ์ เจริญทรัพย์ ได้แจ้งต่อที่ประชุมทราบดังนี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑. อพ.สธ. มีพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี จึงขอเชิญให้อาจารย์/นักวิจัย เข้าร่วมสำรวจพันธุกรรมทรัพยากรทั้งทางด้านกายภาพและชีวภาพ รวมถึงโครงสร้างลักษณะของป่า ซึ่ง อพ.สธ. ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จะสนับสนุนอาหารและที่พัก มหาวิทยาลัยมหิดลเพียงสนับสนุนงบประมาณ และสนับสนุนให้อาจารย์/นักวิจัยเดินทางไปทำวิจัยในพื้นที่ดังกล่าว

๒. การประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย: ผันสุวิถิใหม่ ในฐานไทย” จัดขึ้นในวันที่ ๑๙ - ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๒ ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว จ.ชลบุรี

ทั้งนี้ อธิการบดีได้มอบหมายให้ศาสตราจารย์ ดร.ศันสนีย์ ไชยโรจน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการ เป็นผู้รับชอบโดยตรงในการสนองพระราชดำริทั้ง ๒ กิจกรรมข้างต้น โดยรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการ จึงมีความคิดริเริ่มที่จะทำให้เกิดการวิจัยแบบบูรณาการ เรื่อง Biodiversity โดยกำหนดกรอบแนวทางในการเขียนโครงการวิจัย และมอบหมายให้กองบริหารงานวิจัยมีหนังสือแจ้งทุกส่วนงาน เชิญชวนนักวิจัยที่สนใจเสนอโครงการ (Concept Paper) เข้าร่วมโครงการพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๒ ได้มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๑ ในวันที่จันทร์ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๑ ในการประชุมดังกล่าวอธิการบดีติดภารกิจต้องเดินทางไปต่างประเทศ จึงมอบหมายให้ ศาสตราจารย์นภพร บานชื่น รองอธิการบดี เป็นประธานในการประชุม โดยมีสรุปสาระสำคัญในการประชุมมี ๒ เรื่อง ดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยมหิดลได้เสนอโครงการวิจัย “การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแบบผสมผสานพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์” (Integrated survey for biodiversity database development at Srinakarin dam) โดยมี ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นหัวหน้าแผนงานวิจัย เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ จำนวน ๑ โครงการ ภายใต้ “โครงการพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี” ซึ่งเป็นโครงการแบบบูรณาการทำวิจัยร่วมกัน ๘ ส่วนงาน ดังนี้ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ สถาบันโภชนาการ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล) คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล คณะเภสัชศาสตร์ และวิทยาเขตกาญจนบุรี มีโครงการย่อยอยู่ภายใต้แผนงานจำนวน ๘ โครงการย่อย ดังนี้

๑) ศึกษาอนุกรมวิธาน ความหลากหลาย และอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ที่พบในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ : หัวหน้าโครงการคือ รศ.พวงผกา สุนทรชัยนาคแสง คณะวิทยาศาสตร์

๒) โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพันธุ์ไม้ยืนต้นพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี : หัวหน้าโครงการคือ รศ.สุระ พัฒนเกียรติ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

๓) โครงการสำรวจและศึกษาพืชสมุนไพรที่ใช้ในการผลิตยาสมุนไพรไทย : หัวหน้าโครงการคือ ศ.วงศ์สถิต ฉั่วกุล คณะเภสัชศาสตร์

๔) การศึกษาการปรับตัวของพืชในบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี : หัวหน้าโครงการคือ อ.ดร.ณัฐพล อ่อนปาน คณะวิทยาศาสตร์

๕) การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการและสารสำคัญของแหล่งอาหารจากพืชและสัตว์บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี : หัวหน้าโครงการคือ ผศ.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันโภชนาการ

๖) ความหลากหลายของสัตว์ขาปล้องที่มีความสำคัญทางการแพทย์ และสัตว์ขาปล้องขนาดเล็กในดินในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี : หัวหน้าโครงการคือ ผศ.อมรา นาคสถิต คณะวิทยาศาสตร์

๗) การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม และการตรวจหาโรคติดต่อเชื้อก่อโรคในสัตว์ป่า บริเวณพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี : หัวหน้าโครงการคือ ผศ.กนกพร ไตรวิทยากร สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล

๘) การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายของชนิดพันธุ์ การแพร่กระจายกับการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจของไม้ที่ให้น้ำมันหอมระเหย หอยบก หอยน้ำจืด และเห็ดสมุนไพรบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ : หัวหน้าโครงการคือ ผศ.จตุรงค์ จันทร์สีทิศ วิทยาเขตกาญจนบุรี

๒. การจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการฯ ที่สวนสัตว์เปิดเขาเขียว รองอธิการบดีได้มอบหมายให้ รศ.วีณา จิรัจฉริยากุล เป็นประธานคณะทำงาน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๑ มหาวิทยาลัยมหิดล โดย ศ.ดร.คันสนีย์ ไชยโรจน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและวิชาการ เจ้าหน้าที่กองบริหารงานวิจัย และคณะผู้วิจัยโครงการ “การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแบบผสมผสานพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์” จำนวน ๔๒ ท่าน ได้เดินทางไปเข้าร่วมประชุมกับ ดร.ปิยรัชฎ์ เจริญทรัพย์ ผู้แทน อพ.สธ. และนางชดาร์ตัน มังคะลี ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ณ ห้องประชุม ๒ ที่ทำการ กพผ. เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือและวางแผนการเข้าสำรวจข้อมูลในพื้นที่เขื่อนศรีนครินทร์ รวมทั้งเส้นทางสำรวจพื้นที่เบื้องต้นให้แก่คณะทีมผู้วิจัย

และ อพ.สธ. ได้มีการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการทรัพยากรไทย : ผืนสู่วิถีใหม่ในฐานไทย ครั้งที่ ๒/๑๕๕๒ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นองค์ประธานเปิดการประชุมวิชาการครั้งนี้

ในการเข้าร่วมประชุมวิชาการและนิทรรศการฯ ในครั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหิดลได้มอบหมายให้นักวิจัยที่เสนอโครงการวิจัยเข้าร่วม อพ.สธ. ทั้งโครงการเดิมและโครงการใหม่ และกองบริหารงานวิจัย เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมวิชาการและนิทรรศการฯ ซึ่งมีนักวิจัยจากหลายส่วนงานเข้าร่วมแสดงผลงานและเข้าร่วมประชุมวิชาการ อาทิ เช่น คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเทคนิคการแพทย์ สถาบันวิจัยชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑. จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของโครงการต่างๆ จำนวน ๙ เรื่อง ได้แก่

๑.๑ การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูล ความหลากหลายทางชีวภาพแบบผสมผสาน เชื้อนครินทร์ (โดยโครงการนี้เป็นโครงการบูรณาการร่วมระหว่างคณะนักวิจัย ๘ ส่วนงาน ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้แก่ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช คณะเภสัชศาสตร์ สถาบันวิจัยชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล สถาบันวิจัยโภชนาการ และ วิทยาเขตกาญจนบุรี

๑.๒ การพัฒนาตำรับยาแผนโบราณสำหรับสตรีวัยทอง เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ “ตำรับว่านชั้กมดลูก”

๑.๓ การสำรวจพันธุ์พืชและจุลินทรีย์จากธรรมชาติในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตไทรโยค เพื่อการศึกษาและการวิจัยพัฒนาให้เกิดการใช้ประโยชน์

๑.๔ การคัดเลือกสารสกัดสมุนไพรที่มีฤทธิ์ต้านการตายของเซลล์หรือมีฤทธิ์ต้านมะเร็ง : การศึกษาฤทธิ์ต้านการแบ่งตัวของเซลล์มะเร็งจากสารบริสุทธิ์ dihydrooemerine ที่แยกได้จากสับเลือด

๑.๕ ประสิทธิภาพของสมุนไพรไทยในการต้านมะเร็งเม็ดโลหิตและมะเร็งเต้านมที่มี และไม่มี ยีน BRCA1 ที่กลายพันธุ์ และผลของสมุนไพรต่อการทำงานของยีน และโปรตีนที่เกี่ยวข้องกับการเติบโต และแพร่กระจายของมะเร็ง

๑.๖ สมุนไพรต้านเบาหวาน/สมุนไพรต้านริ้ว/สมุนไพรต้านหูด

๑.๗ มาตรฐานฤทธิ์ยับยั้งแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดสิว ฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและการพัฒนาผลิตภัณฑ์รักษาสิวของสารสกัดจากเปลือกผลมังคุด

๑.๘ หน่วยบริการข้อมูลสมุนไพร

๑.๙ เครื่องสกัดสารสมุนไพรด้วยคาร์บอนไดออกไซด์ที่สภาวะยิ่งยวด

๒. การเสวนา “การผันสู่วิถีใหม่ในฐานไทย” ในวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ส่งผู้แทนเป็นวิทยากรร่วม ๒ ท่าน คือ

๑. นางรัตนา เพ็ชรอุไร ผู้อำนวยการกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๒. ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

๓. การแสดงโปสเตอร์ผลงานวิจัย จำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่

๓.๑ การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และการตรวจหาโรคติดเชื้อก่อโรคในสัตว์ป่าหรือบริเวณพื้นที่ปกปิดพันธุ์กรรมพืช เชื้อนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย อ.สุรชิต แวงโสธรณ์ อ.กฤษฎา ใจชื่น อ.รวงรัตน์ พุทธรงค์วัตร อ.ศรีจันทร์ สุวรรณภักดี อ.ภาวิณี เจริญอยู่ อ.เกชา ชีวาจโร.เอียรศิริ มูลจันทร์ รศ.ปานเทพ รัตนกร และ ผศ.กนกพร ไตรวิทยาการ

๓.๒ การศึกษาฤทธิ์ต้านการแบ่งตัวของเซลล์มะเร็งจากสารบริสุทธิ์ dihydrooemerine ที่แยกได้จากสับเลือด โดย รศ.ปรีมฉนิยน์ มุ่งการดี อ.กมลวรรณ มนตรีฤทธิไกร อ.สุภา จงสมบุญกุล อ.บดินทร์ ชิตกุล อ.กษมา สุขาภิรมย์ และ ศ.โกวิท พัฒนปัญญาสัตย์

๓.๓ การยับยั้งเอ็นไซม์ทีโลเมอเรสและต้านทานการเติบโตของมะเร็งเต้านม โดยสารผสมบริสุทธิ์ คิวเคอร์บิตาซิน จากบวบขมไทย โดย อ.สุวิทย์ ตัวมมะโน อ.สุมนา ดาแก้ง รศ.วีณา จิรัจฉริยากุล และรศ. พิมพิชฌา ปัทมสิริวัฒน์

๓.๔ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรแป๊ะตำปิ้ง โดย รศ.ศรีจันทร์ พรจิราศิลป์ รศ.วีณา จิรัจฉริยากุล อ.กนกลักษณ์ ภู่ออาด อ.อติยา ททรัพย์สังข์ อ.ภาณี ฤทธิเลิศ และ อ.วรชัย ศิริกุลชยานนท์

๓.๕ มาตรฐานและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เจลรักษาผิวของสารสกัดจากเปลือกผลมังคุด โดย อ.วีระยุทธ โพธิ์รัตน อ.พิมลพรรณ พิทยานุกุล อ.มัลลิกา ชมนาวัง และ รศ.วันดี กฤษณพันธ์

๔. การเสนอผลงานทางวิชาการ oral presentation จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่

“โครงการวิจัยเรื่องฤทธิ์ของบวบขม (*T. cucumerina*) และ หลู่ป่ากิ้ง (*M. loriformis*) ในการต้านมะเร็งและชักนำเซลล์ตายในเซลล์มะเร็งเม็ดโลหิตเฉียบพลัน โดย รศ.พิมพิชฌา ปัทมสิริวัฒน์”

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๓ ได้ทำการวิจัยโครงการวิจัย “การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแบบผสมผสานพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์” (Integrated survey for biodiversity database development at Srinakarin dam) โดยมี ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย โดยเป็นการทำงานวิจัยต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๒

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหิดลได้ขยายพื้นที่ทำการวิจัยไปที่ เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี โดยทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจและจัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพแบบผสมผสานพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี พัฒนาโครงการขึ้นมาใหม่ โดยใช้ต้นแบบการทำงานจากเขื่อนศรีนครินทร์ ประกอบด้วย ๘ โครงการย่อยดังนี้

๑. การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลความหลากหลายของสัตว์ขาปล้องที่มีความสำคัญทางการแพทย์ในพื้นที่โครงการฯ โดย ผศ.อมรา นาคสถิต คณะวิทยาศาสตร์

๒. การสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์เลื้อยลูกด้วยนม และการตรวจหาโรคติดต่อเชื้อก่อโรคในสัตว์ป่า บริเวณพื้นที่โครงการฯ โดย ผศ.กนกพร ไตรวิทยากร สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล

๓. การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการ สารชีวภาพสำคัญ และประโยชน์เชิงสุขภาพของแหล่งอาหาร พื้นที่โครงการฯ โดย ผศ.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันโภชนาการ

๔. การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ความหลากหลายของชนิดพันธุ์ การแพร่กระจาย กกับการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจของไม้ที่ให้น้ำมันหอมระเหย หอยบก หอยน้ำจืด และเห็ดสมุนไพร ในพื้นที่โครงการฯ โดย อ.จตุรงค์ จันทร์สีทิส วิทยาเขตกาญจนบุรี

๕. การศึกษาอนุกรมวิธาน ความหลากหลาย และอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่พบในพื้นที่โครงการฯ โดย รศ.พวงผกา สุนทรชัยนาคแสง คณะวิทยาศาสตร์

๖. ความหลากหลายทางพันธุกรรมและการปรับตัวของพืชเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี โดย อ.ดร.ณัฐพล อ่อนปาน คณะวิทยาศาสตร์

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๗. การศึกษาลักษณะสังคมพืชป่าไม้และจัดทำฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศ พื้นที่โครงการฯ โดย รศ.สุระ พัฒนเกียรติ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

๘. โครงการสำรวจและศึกษาพืชสมุนไพรที่ใช้ในการผลิตยาสมุนไพรไทย โดย ศ.วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล คณะเภสัชศาสตร์

ทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๑. แผนงานวิจัยการถ่ายทอดความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) พฤษศาสตร์พื้นบ้านที่มีใช้ในยาสามัญประจำบ้าน

๒) องค์ประกอบสำคัญด้านอาหารและโภชนาการของตะเคิง (*Albizia lebbek (L.) Benth.*) จากความหลากหลายของแหล่งที่พบในประเทศไทย

๓) ประสิทธิภาพในการต้านการอักเสบและต้านอนุมูลอิสระของสารสกัด และส่วนที่ผ่านการย่อยในเซลล์ลำไส้มนุษย์ ของพืชอาหารที่พบในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี

๔) การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมและการเพิ่มปริมาณ ต้นเอื้องดินถิ่นไทย (*Ipea thailandica* Seidenf.) กล้วยไม้สกุลว่านพายแฉก (*Cheirostylis*) และดอกดินเมืองกาญจน์ (*Curcuma candida* (Wall.) Techaprasan & Skornick.) ในหลอดทดลอง

และมีการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ ทรัพยากรไทย : ก้าวสู่โลกกว้างอย่างมั่นใจ จัดระหว่างวันที่ ๑-๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ณ ศูนย์ฝึกหนองระเวียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ซึ่งในปีนั้นเกิดน้ำท่วมใหญ่ มหาวิทยาลัยไม่สามารถไปร่วมจัดนิทรรศการครั้งนั้นได้

ระยะที่ ๓ อธิการบดี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์รัชตะ รัชตะนาวิน ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๕

มหาวิทยาลัยมหิดลได้เสนอโครงการวิจัย จำนวน ๔ โครงการที่จะเข้าร่วมในแผนแม่บทระยะ ๕ ปีที่ห้า (๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙) ดังนี้

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี

โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑๑ โครงการย่อย (ระยะเวลา ๕ ปี ; เริ่มปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ดังนี้

๑) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของสัตว์ขาปล้อง ที่มีความสำคัญทางการแพทย์และสัตว์ขาปล้องขนาดเล็กในดินในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม และการตรวจหาโรคติดเชื้อไวรัสในสัตว์ป่า บริเวณพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๓) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการและสาระสำคัญของแหล่งอาหารจากพืชและสัตว์บริเวณพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๔) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของชนิดพันธุ์ การแพร่กระจายกับการประยุกต์ใช้เชิงเศรษฐกิจของไม้ที่ให้น้ำมันหอมระเหย หอยบก หอยน้ำจืด และเห็ดสมุนไพรบริเวณพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๕) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ด้านอนุกรมวิธาน ความหลากหลาย และอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชที่พบในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๖) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากการปรับตัวของพืชในบริเวณพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๗) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรที่ใช้ในการผลิตยาสมุนไพรไทย พื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๘) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการสำรวจ รวบรวม และจัดทำข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๙) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืช และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๑๐) การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๑๑) ความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยา และโรคติดเชื้อในสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๒. การศึกษาความหลากหลายพันธุ์พืชและสัตว์ภายในมหาวิทยาลัยมหิดลวิทยาเขตกาญจนบุรี
โดย อาจารย์จันทร์เพ็ญ วงษ์ศรีเผือก วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑๐ โครงการย่อย (ระยะเวลา ๓ ปี ; เริ่มปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗)

๑) การบำรุงรักษาแปลงสำรวจถาวรเพื่อศึกษาพลวัตของป่าไม้และสำรวจประชากรต้นไม้ในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๒) การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ความหลากหลายของชนิด การกระจายพันธุ์ของพืชวงศ์ขิงและกล้วยไม้ เพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๓) การสำรวจความหลากหลายชนิดและความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมของถั่วตระกูล Vigna ในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๔) การสำรวจและจำแนกชนิดหอยซึ่งเป็นพาหะตัวกลางปรสิต ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี และการตรวจสอบการติดเชื้อปรสิตโดยวิธีทางอนุวิทยา

๕) การสำรวจความหลากหลายของสัตว์ขาข้อขนาดเล็กในดิน บริเวณแนวกันไฟ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๖) ความหลากหลายของผีเสื้อกลางวันในบริเวณมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๗) การสำรวจความหลากหลายชนิด ความหนาแน่น และการกระจายของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กใน มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๘) การสำรวจความหลากหลายชนิดและจัดทำฐานข้อมูลเสียงของค้างคาวในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๙) การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชสมุนไพรหอมระเหยไทยและการประยุกต์สาระสำคัญ เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

๑๐) การสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อม (แสง อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำ) ที่มีความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๓. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน (ระยะเวลา ๕ ปี ; เริ่มปี ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

โดย ดร.ปิยนุช โรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ และทีมผู้ร่วมวิจัย คือ ผศ. ดร.ภญ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และ อ.สวรรยา บุรณะพลิน

๔. การอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทยตามแนวทางของโครงการ อพ.สธ. กรณีศึกษา จังหวัดนนทบุรี

โดย ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินและอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี

๒) สารออกฤทธิ์ทางชีวภาพเพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพและคุณค่าทางโภชนาการของทุเรียนพันธุ์ท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี

๓) โครงการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ในจังหวัดนนทบุรี

การดำเนินงานใน ๒๕๕๖

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี

โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พริก และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๓) โครงการการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) โครงการความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดเชื้อในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน

โดย อ. ดร.ปิยนุช โจรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ และทีมผู้ร่วมวิจัย อ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และ อ.สรวรยา บุรณะผลิน

๓. การศึกษาความหลากหลายพันธุ์พืชและสัตว์ภายในมหาวิทยาลัยมหิดลวิทยาเขตกาญจนบุรี

โดย อ. ดร.จันทรเพ็ญ วงษ์ศรีเผือก วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑๐ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การบำรุงรักษาแปลงสำรวจถาวรเพื่อศึกษาพลวัตของป่าไม้และสำรวจประชากรต้นไม้ในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๒) การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ความหลากหลายของชนิด การกระจายพันธุ์ของพืชวงศ์ชิงและกล้วยไม้ เพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๓) การสำรวจความหลากหลายชนิดและความหลากหลายทางด้านพันธุกรรมของถั่วตระกูล Vigna ในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๔) การสำรวจและจำแนกชนิดหอยซึ่งเป็นพาหะตัวกลางปรสิต ภายในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี และการตรวจสอบการติดเชื้อปรสิตโดยวิธีทางอนุวิทยา

๕) การสำรวจความหลากหลายของสัตว์ขาข้อขนาดเล็กในดิน บริเวณแนวกันไฟ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๖) ความหลากหลายของผีเสื้อกลางวันในบริเวณมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๗) การสำรวจความหลากหลายชนิด ความหนาแน่น และการกระจายของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๘) การสำรวจความหลากหลายชนิดและจัดทำฐานข้อมูลเสียงของค้างคาวในมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๙) การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชสมุนไพรหอมระเหยไทยและการประยุกต์สาระสำคัญ เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

๑๐) การสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อม (แสง อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำ) ที่มีความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี

๔. เอกลักษณ์ระดับเซลล์โมเลกุลของพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย โดย รศ. ดร.พวงผกา สุนทรนาคแสงชัย คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๖ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยจากแหล่งต่างๆ สำหรับการอ้างอิงมาตรฐานสมุนไพร

๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับเซลล์ของพืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๓) เอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียวและพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๔) การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์ทางเคมีของสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๕) การศึกษาความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็งของสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๖) การอนุรักษ์พันธุกรรมและขยายพันธุ์พืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์บางชนิดของประเทศไทยในหลอดทดลอง

๕. การอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทย เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โดย ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินและอนุรักษ์ความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียน (*Durio zibethinus* L.) ในประเทศไทย

๒) การพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนที่มีศักยภาพในการปรับตัวต่อสภาพเครียด อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมโลก

๓) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทย เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

และมีการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : นำสิ่งดีงามสู่ตาโลก” ณ เชื้อนครินทร์ จังหัดกาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๖ ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ ณ เชื้อนครินทร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีมหาวิทยาลัยมหิดลได้เข้าร่วมในประชุมวิชาการและนิทรรศการฯ ครั้งนี้ โดยมีอบหมายให้นักวิจัยที่เสนอโครงการวิจัยเข้าร่วม อพ.สธ. ที่ได้ทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน และทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอก และกองบริหารงานวิจัย เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมวิชาการและนิทรรศการฯ ซึ่งมีนักวิจัยจากหลายส่วนงานเข้าร่วม อาทิเช่น คณะเภสัชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร คณะ

วิศวกรรมศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ สถาบันวิจัยชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล และวิทยาเขตกาญจนบุรี เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย

๑. การแสดงโปสเตอร์ผลงานวิจัย จำนวน ๖ เรื่อง

- ๑) ความหลากหลายทางชีวภาพป่าชุมชนแบบชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน
- ๓) พันธุ์ไม้เด่น สัตว์เฉพาะถิ่น ที่โดดเด่นในวิทยาเขตกาญจนบุรี
- ๔) ความหลากหลายของจุลินทรีย์ในถ้ำที่เป็นแหล่งอาศัยของค้างคาวคุณกิตติ
- ๕) โมเลกุลของพืชสมุนไพร พืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย
- ๖) ความหลากหลายของทุเรียนในประเทศไทย

๒. การเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการชมรมคณะปฏิบัติงานวิทยาการ อพ.สธ. จำนวน ๔ เรื่อง

- ๑) เสนอผลงานวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาชาวสวนทุเรียนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสวนทุเรียนหลังมหาอุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๔ โดย ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์
- ๒) การเสวนา “รู้จัก อนุรักษ์ ใช้ประโยชน์ ” โดย ผศ.ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์
- ๓) คุณค่าทางโภชนาการ และสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพในยอดและใบอ่อนของตะคึก โดย ผศ.ดร.ชิตจตุประสงค์ สถาบันวิจัยโภชนาการ
- ๔) คุณค่าทางโภชนาการ และสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพในยอดและใบอ่อนของตะคึก โดย ผศ.ดร.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันวิจัยโภชนาการ

๓. การแสดงถ้ำค้างคาวจำลอง

เป็นการจำลองลักษณะของถ้ำค้างคาวคุณกิตติ ซึ่งเป็นค้างคาวที่เล็กที่สุด ที่ใกล้สูญพันธุ์แล้ว ของจังหวัดกาญจนบุรี การจำลองประกอบด้วยขั้นตอนการดักจับค้างคาว และความเป็นอยู่ของค้างคาวคุณกิตติ เป็นต้น

๔. ผลงานอื่นๆ

- ๑) หนังสือพรรณไม้ เขาวังเขมร
- ๒) หนังสือพรรณไม้เขื่อนศรีนครินทร์
- ๓) หนังสือความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ เล่ม ๒
- ๔) หนังสือตำรับอาหารสมุนไพร
- ๕) หนังสือพิมพ์ปกปักรักษา
- ๕) คู่มือการประดิษฐ์ดอกทุเรียน เพื่อการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นผลงานจากโครงการวิจัย เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุ์กรรมทุเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวทุเรียนในประเทศไทย เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตาม อพ.สธ. โดย ผศ.ดร.ศศิวิมล แสงผล เพื่อสอนให้แก่ผู้สนใจได้รู้จักดอกของทุเรียน

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๗

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาฬจนบุรี

โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

- ๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พริก และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาฬจนบุรี แบบครบวงจร
- ๒) โครงการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาฬจนบุรี
- ๓) โครงการ ความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดต่อในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาฬจนบุรี

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน โดย อ. ดร.ปิยนุช โรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ และทีมผู้ร่วมวิจัย ผศ. ดร. ภาณุ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และ อ.สวรรยา บุรณะผลิน

๓. การศึกษาความหลากหลายพันธุ์พืชและสัตว์ภายในมหาวิทยาลัยมหิดลวิทยาเขตกาฬจนบุรี โดย อ. ดร.จันท์เพ็ญ วงษ์ศรีเผือก วิทยาเขตกาฬจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

- ๑) การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ความหลากหลายของชนิดการกระจายพันธุ์ของพืชวงศ์ขิงและกล้วยไม้ เพื่ออนุรักษ์พันธุกรรมในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาฬจนบุรี
- ๒) การศึกษาองค์ประกอบทางเคมีและฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชสมุนไพรหอมระเหยไทยและการประยุกต์สาระสำคัญ เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์
- ๓) การสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อม (แสง อุณหภูมิ ความชื้น ปริมาณน้ำ) ที่มีความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาฬจนบุรี

๔. ประโยชน์เชิงสุขภาพ ความปลอดภัยต่อการบริโภคและการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชท้องถิ่นในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดกาฬจนบุรี

โดย ผศ. ดร.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันโภชนาการ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

- ๑) การศึกษาสมบัติทางชีวเคมีต่อการต้านการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของสารสกัดจากพืชอาหารท้องถิ่น
- ๒) การศึกษาสารพิษจากธรรมชาติ และโลหะหนัก และความปลอดภัยในการบริโภคพืชอาหารท้องถิ่น
- ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากพืชอาหารท้องถิ่นในจังหวัดกาฬจนบุรี

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๕. เอกลักษณ์ระดับเซลล์โมเลกุลของพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย โดย รศ. ดร.พวงผกา สุนทรนาถแสงชัย คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย เพื่อการศึกษาเอกลักษณ์ระดับเซลล์และโมเลกุล

๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับเซลล์ของพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๓) เอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย

๔) การอนุรักษ์พันธุกรรมและขยายพันธุ์พืชสมุนไพร พืชอาหาร พืชถิ่นเดียว และพืชใกล้สูญพันธุ์บางชนิดของประเทศไทยในหลอดทดลอง

๖. แผนงานการอนุรักษ์ทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ตามแนวทางของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โดย ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินและอนุรักษ์ความหลากหลายของทรัพยากรพันธุกรรมทุเรียน (*Durio zibethinus* L.) ในประเทศไทย

๒) การอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมของชาวสวนทุเรียนในประเทศไทยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๗. แผนงานวิจัยการถ่ายทอดความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์พืชท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖

โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อยดังนี้

๑) พฤกษศาสตร์พื้นบ้านที่มีใช้ในยาสามัญประจำบ้าน : ศ. ดร.วงศ์สถิตย์ ฉั่วกุล

๒) ความหลากหลายของพื้นที่และพันธุกรรมของตะเคียน (*Albizia lebbeck* (L.) Benth.) ในประเทศไทย ต่อคุณค่าทางโภชนาการและประโยชน์เชิงสุขภาพ : ผศ. ดร.สมศรี เจริญเกียรติกุล

๓) การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมและการเพิ่มปริมาณ ต้นเอื้องดินถิ่นไทย (*Ipsea thailandica* Seidenf.) และดอกดินเมืองกาญจน์ (*Curcuma candida* (Wall.) Techaprasan & Skornick.) ในหลอดทดลอง : รศ. ดร.ครรชิต ธรรมศิริ

ผลงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๑) ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เขื่อนศรีนครินทร์ ตั้งแต่เดือน พ.ย. ๒๕๕๑ - เม.ย. ๒๕๕๓ พบพืชจำนวน ๓๓๘ ชนิด พบเห็ด ๒๐๘ ชนิด พบสัตว์ ๘๒ ชนิด

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒) ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ เขาวังเขมร ตั้งแต่ ธ.ค. ๒๕๕๒ - ม.ค.๒๕๕๔ พบพืช จำนวน ๔๖๘ ชนิด พบเห็ด ๑๒๕ ชนิด และยังไม่สามารถจำแนกได้อีก ๒๐๔ ตัวอย่าง พบสัตว์ ๙๔ ชนิด

๓) ฐานข้อมูลป่าชุมชนจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ ต.ค. ๒๕๕๕ - ต.ค.๒๕๕๖ จากการสำรวจป่า ทั้งหมด ๑๒ ป่า ในจังหวัดอำนาจเจริญ โดยนับซ้ำ สำรวจพบ พืชอาหาร ๑,๒๒๓ ชนิด พืชสมุนไพร ๑,๔๘๙ ชนิด ไม้ประดับ ๕๕ ชนิด ไม้ใช้สอย ๖๗๓ ชนิด สัตว์ ๘๑ ชนิด

ผลจากงานบริการวิชาการ

๑) โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่สีเขียว จังหวัดนนทบุรี (ได้ทุนจากจังหวัดนนทบุรี : ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙)

๒) โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช จังหวัดนนทบุรี (ได้ทุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด นนทบุรี : ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐)

๓) โครงการจัดทำการพัฒนาและปรับปรุงระบบฐานข้อมูลชาวสวนจังหวัดนนทบุรี (ได้ทุนจาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๒)

๔) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช จังหวัดนนทบุรี (ได้ทุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี : ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๕)

๕) โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช จังหวัดนนทบุรี (ได้ทุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี : ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗)

ระยะที่ ๔ อธิการบดี ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นายแพทย์อุดม คชินทร ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ถึง ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๘

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร พันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี

โดย ผศ.เกษม กุลประดิษฐ์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการ กรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พริก และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๓) โครงการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) โครงการ ความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดเชื้อในสัตว์ เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน โดย ดร.ปิยนุช โจรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการและทีมผู้ร่วมวิจัย อ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และอ.สวรรรยา บุรณะผลิน

๓. ประโยชน์เชิงสุขภาพ ความปลอดภัยต่อการบริโภคและการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชท้องถิ่นในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี

โดย ผศ. ดร.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันโภชนาการ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

- ๑) การศึกษาสมบัติทางชีวเคมีต่อการต้านการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของสารสกัดจากพืชอาหารท้องถิ่น
- ๒) การศึกษาสารพิษจากธรรมชาติ และโลหะหนัก และความปลอดภัยในการบริโภคพืชอาหารท้องถิ่น
- ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากพืชอาหารท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

๔. การถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรในการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ

โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย

- ๑) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน เซลล์พันธุศาสตร์ และการขยายพันธุ์พืชสำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒) การศึกษาเอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพรพื้นพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ

๕. เอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติกุล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย

- ๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ๓) การอนุรักษ์พันธุกรรมดอกดินเมืองกาญจน์ในอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง และการขยายพันธุ์จอกหินตะนาวศรีในหลอดทดลอง
- ๔) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายากของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

การดำเนินงานในปี ๒๕๕๙

ในปีนี้มีโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี โดย ศาสตราจารย์ ศันสนีย์ ไชยโรจน์ สำนักงานอธิการบดี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๕ โครงการย่อย ดังนี้

๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืช และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๓) โครงการการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) โครงการ ความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดเชื้อในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๕) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษาภูมินิเวศน์ภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน โดย ดร.ปิยนุช โรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการและทีมผู้ร่วมวิจัย ผศ. ดร. ภญ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และ อ.สุวรรณยา บุรณะผลิน

๓. การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสมุนไพรว่านชั้นหมากในประเทศไทย

โดย อ.ศิริศักดิ์ สุทรยาตกร วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๔. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนในตำบลห้วยเขย่ง จ.กาญจนบุรี

โดย อ. ดร.จุฑามาศ สุคนธปฏิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๕. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการศึกษาสถานภาพของค้างคาว ปรสิตภายนอกของค้างคาว สัตว์ขาข้อในดิน พันธุ์พืชบริเวณถ้ำ และการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

โดย ดร.ปิยทิพย์ ปิยพันธุ์ วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินจำนวนประชากรและการใช้ประโยชน์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาว คุณกิตติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

๒) การสำรวจสัตว์ขาข้อในดินในถ้ำเขาหินปูน อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

๓) ความหลากหลายของปรสิตภายนอกของค้างคาวในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

๔) การศึกษาความหลากหลายของพืช Lithophytes บริเวณถ้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๖. การจัดทำฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนาการ สารออกฤทธิ์ชีวภาพ และสมบัติเชิงสุขภาพ ของเห็ดกินได้ในจังหวัดอำนาจเจริญ โดย ดร.อุทัยวรรณ สุทธิคันสนีย์ สถาบันโภชนาการเป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๔ โครงการ ดังนี้

๗. ประโยชน์เชิงสุขภาพ ความปลอดภัยต่อการบริโภคและการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชท้องถิ่นในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดกาญจนบุรี

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

โดย ผศ. ดร.สมศรี เจริญเกียรติกุล สถาบันโภชนาการ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

- ๑) การศึกษาสมบัติทางชีวเคมีต่อการต้านการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังของสารสกัดจากพืชอาหารท้องถิ่น
- ๒) การศึกษาสารพิษจากธรรมชาติ และโลหะหนัก และความปลอดภัยในการบริโภคพืชอาหารท้องถิ่น
- ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากพืชอาหารท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี

๘. การถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรในการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย

- ๑) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน เซลล์พันธุศาสตร์ และการขยายพันธุ์พืชสำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒) การศึกษาเอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพรในพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๙. เอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติกุล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย

- ๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ๓) การอนุรักษ์พันธุกรรมดอกดินเมืองกาญจน์ในอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง และการขยายพันธุ์จากหินตะนาวศรีในหลอดทดลอง
- ๔) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายากของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการันใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๑๐. ผลของการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชโดยใช้เชื้อจุลินทรีย์ต่อคุณค่าทางอาหารและสรรพคุณทางยา

โดย ดร.ประภาพรพรณ ซอหะซัน วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

- ๑) การเจริญของเส้นใย คุณค่าทางอาหารและความสามารถในการต้านเชื้อก่อโรคของเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้กฤษณา
- ๒) ผลของไม้กฤษณาที่ใช้เป็นวัสดุปลูกต่อการคุณสมบัติทางชีวเคมีสังเคราะห์ของเห็ดเศรษฐกิจ
- ๓) คุณสมบัติของสารสกัดแบบหยาบจากเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้กฤษณาในการต้านการเพิ่มจำนวนและเหนี่ยวนำให้เกิดการตายของเซลล์มะเร็ง

และมีการจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : หวนดูทรัพยากรสิ่งสิ้นตน” ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

โดยมหาวิทยาลัยมหิดล ได้เข้าร่วมจัดนิทรรศการครั้งนี้ด้วย นิทรรศการแสดงผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นการจัดแสดงนิทรรศการผลงานวิจัยผ่านการนำเสนอในรูปแบบ “ป่าจำลอง” แบบป่าแล้งเขตร้อน (Dry tropical forest) ซึ่งเป็นสภาพป่าที่พบได้ทั่วไปในจังหวัดกาญจนบุรี (เขื่อนศรีนครินทร์ เขาวังเขมร และมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี) เป็นหลัก เพื่อให้เห็นความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตและความเป็นไปของระบบนิเวศในสภาพป่าแล้งเขตร้อน นอกจากนี้ยังได้จัดแสดงผลงานอื่น ๆ ที่เป็นผลผลิตภายใต้ อพ.สธ. ของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้แก่

๑. การแสดงโปสเตอร์ผลงานวิจัย จำนวน ๖ เรื่อง

- ๑) MUKA Climate โดย ดร.ยุทธนา พันธุ์กมลศิลป์ วิทยาเขตกาญจนบุรี
- ๒) บทบาท และผลของฤดูกาลต่อสัตว์ป่านานาชาติต่อระบบนิเวศของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี สำหรับสัตว์ขนาดเล็กในดิน โดย ดร.จุฑามาศ สุคนปฎิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี
- ๓) บทบาท และผลของฤดูกาลต่อสัตว์ป่านานาชาติต่อระบบนิเวศของมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี สำหรับสัตว์ฟันแทะ โดย ดร.จุฑามาศ สุคนปฎิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี
- ๔) ความหลากหลายของผีเสื้อกลางวัน ในบริเวณมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี โดย อ.เสนห์ จิตต์กลาง วิทยาเขตกาญจนบุรี
- ๕) การถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างครบวงจรในการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดย ผศ.ดร.งามนิจ ชื่นบุญงาม คณะวิทยาศาสตร์
- ๖) อภิธานศัพท์ชาวสวนทุเรียน (ฉบับปรับปรุง) โดย ผศ.ดร.ศศิวิมล แสงผล คณะวิทยาศาสตร์

๒. ผลงานอื่นๆ

- ๑) หนังสือพิมพ์ปกปักษ์รักษา ฉบับที่ ๓
- ๒) หนังสือพรรณไม้เขาวังเขมร
- ๓) หนังสือความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ปกปักษ์พันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี
- ๔) หนังสืออภิธานศัพท์ชาวสวนทุเรียน
- ๕) เอกสารการดำเนินงานวิจัยที่จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๖) ฐานข้อมูลแฉงสรรพคุณพืช จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๗) เมล็ดพันธุ์พริก

การดำเนินงานในปี ๒๕๖๐

ในปีนี้มีโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๗ โครงการ ดังนี้

๑. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี โดย ศาสตราจารย์ ศันสนีย์ ไชยโรจน์ สำนักงานอธิการบดี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๕ โครงการย่อย ดังนี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการ กรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืช และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๓) โครงการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) โครงการความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดเชื้อในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๕) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการ กรณีศึกษาภูมินิเวศน์ภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากผักและผลไม้พื้นบ้าน โดย ดร.ปิยนุช โรจน์สง่า คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการและทีมผู้ร่วมวิจัย ผศ. ดร.ชญ.ปองทิพย์ สิทธิสาร อ.นงลักษณ์ เรืองวิเศษ และ อ.สวรรยา บุรณะพลิน

๓. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการศึกษาสถานภาพของค้างคาว ผลิตภายนอกของค้างคาว สัตว์ขาข้อในดิน พันธุ์พืชบริเวณถ้ำ และการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

โดย อ. ดร.ปิยทิพย์ ปิยพันธุ์ วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินจำนวนประชากรและการใช้ประโยชน์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

๒) การสำรวจสัตว์ขาข้อในดินในถ้ำเขาหินปูน อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

๓) ความหลากหลายของผลิตภายนอกของค้างคาวในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

๔) การศึกษาความหลากหลายของพืช Lithophytes บริเวณถ้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

๔. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ในตำบลห้วยเขย่ง จ.กาญจนบุรี โดย อ. ดร.จุฑามาศ สุคนธปฏิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๕. การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสมุนไพรชั้นหมากในประเทศไทย

โดย อ.ศิริศักดิ์ สุนทรยาตร วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๖. แผนงานการจัดทำฐานข้อมูลชีวภาพและพันธุกรรมพืชและสัตว์ การถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน และการบริการชุมชนบริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี และโครงการในพระราชดำริ โดย รศ.ดร.กนกพร ไตรวิทยากร สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๖ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ภายในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) พื้นที่กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุล สำหรับการใช้อย่างยั่งยืน

๒) พันธุ์กรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ในบริเวณเขาวังเขมร สำหรับการใช้อย่างยั่งยืน

๓) ฐานข้อมูลโมเลกุลและพันธุ์กรรมพืชถิ่นเดียวบริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและขยายพันธุ์พืชหายาก พืชถิ่นเดียว และพืชที่มีศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจบางชนิดจากพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืชในบริเวณเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี ในหลอดทดลอง

๕) โครงการสำรวจโรคสัตว์ติดคนและโรคติดเชื้อในสัตว์ป่าในพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๖) การสำรวจและศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของต้นพุทราบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๗. การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์และการค้นหาแอนไทไบโอติก จากถ้ำมะนาวผี โดยวิธีที่ไม่ต้องเพาะเลี้ยงเชื้อในห้องปฏิบัติการ โดย ผศ. ดร.กฤษ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ_จำนวน ๓ โครงการ ดังนี้

๘. การถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรในการศึกษาและอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ โดย ผศ.ดร.ทยา เจนจิตติ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย

๑) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน เซลล์พันธุศาสตร์ และการขยายพันธุ์พืชสำหรับการใช้อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) การศึกษาเอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพรพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๙. เอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้อย่างยั่งยืน โดย ผศ.ดร.ทยา เจนจิตติกุล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้อย่างยั่งยืน

๒) เอกลักษณ์พันธุ์กรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้อย่างยั่งยืน

๓) การอนุรักษ์พันธุ์กรรมดอกดินเมืองกาญจน์ในอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง และการขยายพันธุ์จอกหินตะนาวศรีในหลอดทดลอง

๔) เอกลักษณะพันธุ์กรรมระดับโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายากของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๑๐. ผลของการเพาะเลี้ยงเห็ดเศรษฐกิจโดยใช้เชื้อเลี้ยงคุณภาพต่อคุณค่าทางอาหารและสรรพคุณทางยา
โดย ดร.ประภาพรรณ ซอหะซัน เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การเจริญของเส้นใย คุณค่าทางอาหารและความสามารถในการต้านเชื้อก่อโรคของเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้คุณภาพ

๒) ผลของไม้คุณภาพที่ใช้เป็นวัสดุปลูกต่อการคุณสมบัติทางชีวเคมีสังเคราะห์ของเห็ดเศรษฐกิจ

๓) คุณสมบัติของสารสกัดแบบหยาบจากเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้คุณภาพในการต้านการเพิ่มจำนวนและเหนี่ยวนำให้เกิดการตายของเซลล์มะเร็ง

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑๑. การศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและสารสำคัญของผลน้อยหน้าเครือ โดย ดร.ปัทมพรรณ โลมะรัตน์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ใช้ทุนงบประมาณส่วนตัว จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑๒. การศึกษาความหลากหลายของพืชสกุลเปราะ (*Kaempferia* spp.) ในประเทศไทย โดย รศ. ดร.พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑๓. การศึกษาวิจัยต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยเพื่อพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดย รศ. ดร.พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

๑) อนุกรมวิธานและเอกลักษณ์ระดับเซลล์ต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๒) เอกลักษณะพันธุ์กรรมระดับโมเลกุลต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๓) การศึกษาการขยายพันธุ์ต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยในหลอดทดลอง

ระยะที่ ๕ อธิการบดี ศาสตราจารย์ นายแพทย์บรรจง มไหสวริยะ ดำรงตำแหน่งเป็นรักษาการแทนอธิการบดี ตั้งแต่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึง ปัจจุบัน

การดำเนินงานในปี ๒๕๖๑

ในปีนี้มีโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๘ โครงการ ดังนี้

๑. ความหลากหลายทางพันธุกรรม คุณค่าทางโภชนาการ และความสามารถในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียของเห็ดป่าและความสัมพันธ์กับปลวกในพื้นที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุตาฯสยามบรมราชกุมารี เชาวังเขมร และมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตกาญจนบุรี โดย
อ. ดร.ประภาพรณ ซอหะซัน วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๒. การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพจากเห็ดกินได้ในจังหวัดอำนาจเจริญและการเผยแพร่ถ่ายทอด
เทคโนโลยี โดย อ. ดร.ณัฐริา อ่อนน้อม สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๓. การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์และการค้นหาแอนไทไบโอติกจากถ้ำมะนาวผีโดยวิธีที่ไม่ต้อง
เพาะเลี้ยงเชื้อในห้องปฏิบัติการ โดย ผศ. ดร.กฤษ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นหัวหน้าโครงการ

๔. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ในตำบลห้วยเขย่ง จ.กาญจนบุรี
โดย อ. ดร.จุฑามาศ สุนทรปฏิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๕. การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสมุนไพรร่วมกันชันหมากในประเทศไทย

โดย อ.ศิริศักดิ์ สุนทรยาตร วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๖. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการศึกษาสถานภาพของค้างคาว ผลิตภายนอกของค้างคาว สัตว์
ขาข้อในดิน พันธุ์พืชบริเวณถ้ำ และการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

โดย อ.ไพพรรณ แพเจริญ วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การประเมินจำนวนประชากรและการใช้ประโยชน์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ โดยการมี
ส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

๒) การสำรวจสัตว์ขาข้อในดินในถ้ำเขาหินปูน อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

๓) ความหลากหลายของผลิตภายนอกของค้างคาวในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

๔) การศึกษาความหลากหลายของพืช Lithophytes บริเวณถ้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

๗. แผนงานการจัดทำฐานข้อมูลชีวภาพและพันธุกรรมพืชและสัตว์ การถ่ายทอดความรู้และการใช้
ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน และการบริการชุมชนบริเวณพื้นที่โครงการ
อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี
เชาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี และโครงการในพระราชดำริ โดย รศ. ดร.กนกพร ไตรวิทยากร
สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๖ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ภายในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริฯ (อพ.สธ.) พื้นที่กองการเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย
จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุล สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒) พันธุกรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ในบริเวณเชาวังเขมร สำหรับการใช้
ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๓) ฐานข้อมูลโมเลกุลและพันธุกรรมพืชถิ่นเดียวบริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอัน
เนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี เชาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) การอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและขยายพันธุ์พืชหายาก พืชถิ่นเดียว และพืชที่มีศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจ
กิจบางชนิดจากพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชในบริเวณเชาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี ในหลอดทดลอง

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๕) โครงการสำรวจโรคสัตว์ติดคนและโรคติดเชื้อในสัตว์ป่าในพื้นที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๖) การสำรวจและศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของต้นพุทราบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๘. การวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดกาญจนบุรี โดย ศาสตราจารย์ ศันสนีย์ ไชยโรจน์ สำนักงานอธิการบดี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๕ โครงการย่อย ดังนี้

๑) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) โครงการสำรวจ รวบรวมพันธุ์พืช และนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรอาหาร และไม้ดอกไม้ประดับ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แบบครบวงจร

๓) โครงการประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ในเขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๔) โครงการความหลากหลายชนิด ความหลากหลายทางพันธุกรรม นิเวศวิทยาและโรคติดเชื้อในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร จังหวัดกาญจนบุรี

๕) โครงการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพสู่ชุมชนอย่างบูรณาการกรณีศึกษาภูมินิเวศน์ภาคเหนือตอนล่างภาคกลางตอนบน

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๙. การศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและสารสำคัญของผลน้อยหน่าเครือ โดย ดร.ปัทมพรรณ โลมะรัตน์ คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

๑๐. ผลของการเพาะเลี้ยงเห็ดเศรษฐกิจโดยใช้เชื้อเลี้ยงกษณาต่อคุณค่าทางอาหารและสรรพคุณทางยา โดย ดร.ประภาพรรณ ซอหะซัน เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การเจริญของเส้นใย คุณค่าทางอาหารและความสามารถในการต้านเชื้อก่อโรคของเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้กษณา

๒) ผลของไม้กษณาที่ใช้เป็นวัสดุปลูกต่อการคุณสมบัติทางชีวเคมีสังเคราะห์ของเห็ดเศรษฐกิจ

๓) คุณสมบัติของสารสกัดแบบหยาบจากเห็ดเศรษฐกิจที่เพาะเลี้ยงโดยใช้ไม้กษณาในการต้านการเพิ่มจำนวนและเหนี่ยวนำให้เกิดการตายของเซลล์มะเร็ง

๑๑. การปกป้องเซลล์ประสาทและกลไกระดับโมเลกุลของผลมะเกี๋ยงโดยผ่านวิธีการกระตุ้นการมีชีวิตอยู่รอดและยืดอายุของเซลล์ และการยับยั้งการตายแบบอะพอโตซิสภายใต้ภาวะ oxidative stress

โดย อ. ดร.มลฤดี สุขประสารทรัพย์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑๒. ประโยชน์เชิงสุขภาพ และสภาวะการเก็บรักษาของน้อยหน้าเครีอ

โดย ผศ. ดร.ณัฐรา อ่อนน้อม สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑๓. การถ่ายทอดความรู้อย่างครบวงจรในการศึกษาและอนุรักษ์พันธุกรรมพืชเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย

๑) การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอนุกรมวิธาน เซลล์พันธุศาสตร์ และการขยายพันธุ์พืชสำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๒) การศึกษาเอกลักษณ์ระดับโมเลกุลของพืชสมุนไพรพื้นที่ศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ

๑๔. เอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดย ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติกุล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย

๑) การรวบรวมตัวอย่างพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับเซลล์ ของพืชถิ่นเดียว หรือพืชหายาก ของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

๓) การอนุรักษ์พันธุกรรมดอกดินเมืองกาญจน์ในอุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง และการขยายพันธุ์ออกหินตะนาวศรีในหลอดทดลอง

๔) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับโมเลกุลของพืชถิ่นเดียวหรือพืชหายากของจังหวัดกาญจนบุรี สำหรับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

๑๕. ประสิทธิภาพของเครื่องต้มกิ่งสำเร็จรูปจากน้อยหน้าเครีอต่อการตอบสนองปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจในอาสาสมัครสุขภาพดี โดย ผศ. ดร.เขาวนิ ซูพิริชัน สถาบันโภชนาการ

๑๖. การศึกษาวิจัยต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยเพื่อพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดย รศ. ดร.พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

๑) อนุกรมวิธานและเอกลักษณ์ระดับเซลล์ต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับโมเลกุลต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๓) การศึกษาการขยายพันธุ์ต้นอึ่งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยในหลอดทดลอง

กิจกรรมอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑. การจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย: ศักยภาพมากล้นมีให้เห็น” ณ ศูนย์เครือข่ายการเรียนรู้เพื่อภูมิภาค จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จังหวัดสระบุรี ระหว่างวันที่ ๒๘ พ.ย. – ๔ ธ.ค. ๒๕๖๐

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เข้าร่วมการจัดนิทรรศการในส่วนของหน่วยงานร่วมสนองพระราชดำริ ซึ่งมีการจัดแสดงศักยภาพด้านต่าง ๆ ดังนี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑. การแสดงต้นไม้ที่ใช้เป็นสมุนไพรกว่า ๒๐ ชนิด พร้อมป้ายชื่อต้นไม้ ชื่อวิทยาศาสตร์ สรรพคุณ และ QR code ซึ่งจะแสดงรายละเอียดของสมุนไพรชนิดนั้น ๆ
  ๒. การแสดงฐานข้อมูลเครื่องยาไทยจากพืชสมุนไพร ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นเครื่องยาไทยแบบแห้ง ในรูปแบบ ๒ มิติ และ ๓ มิติ เพื่อในการเปรียบเทียบเครื่องยาไทยให้ถูกต้นและถูกส่วนก่อนนำไปใช้ และฐานข้อมูลนี้ยังสามารถเชื่อมต่อไปยังโรคที่สมุนไพรนั้นช่วยรักษาได้
  ๓. การแสดงผลผลิตภัณฑ์จากพืชสมุนไพรซึ่งผลิตโดยมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๒๗ รายการเช่น ครีมบำรุงผิวจากว่านหางจระเข้ แชมพูเหียงอกปลาหมอ ยาอมแก้ไอจากพลู ยาขงสมุนไพร ฯลฯ
  ๔. เกมคอมพิวเตอร์บ้านหมอยาและกินตามธาตุ
  ๕. Ebook จำนวน ๒ เล่มคือ พันธุกรรมพืชท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ และพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว
- นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม ๓ กิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์จากสมุนไพรดังนี้

๑. **กิจกรรมการทำพรรณไม้แห้ง (Herbarium) และการวาดภาพจากสีธรรมชาติ** ซึ่งกิจกรรมนี้จะให้ผู้ที่สนใจตัดต้นไม้นขนาดเล็กที่เตรียมไว้ให้เช่น ต้นหลิวไต้หวัน และต้นแวนเวียเชียร ให้ทับในแผงอัดพรรณไม้แห้งที่เป็นกระดาษแข็งขนาด ๑๐ x ๑๒ ซม. ซึ่งเป็นขนาดย่อส่วน เพื่อให้มีความเข้าใจประโยชน์ของการเก็บรักษาต้นไม้มเพื่อศึกษาในอนาคต และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ เช่น ทำที่คั่นหนังสือ หรือการ์ด โดยทางมหาวิทยาลัยได้เตรียมพรรณไม้แห้งและสีที่สกัดจากพืช ให้ผู้เข้าร่วมได้ตกแต่ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกและผ่อนคลาย สามารถสอดแทรกความรู้ทางวิชาการในระหว่างการทำกิจกรรม และเมื่อทำเสร็จแล้วสามารถนำกลับไปใช้ซ้ำได้อีกด้วย กิจกรรมนี้มีเด็กนักเรียน ครู และประชาชนทั่วไปที่สนใจเป็นจำนวนมาก โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ทั้งสิ้นจำนวน ๒๘๐ คน

๒. **กิจกรรมการทดสอบปริมาณสารสำคัญในขมิ้นชัน** กิจกรรมนี้เป็นการตรวจสอบปริมาณเคอร์คูมินอยด์ในขมิ้นชันผง โดยชุดทดสอบเบื้องต้นที่คิดค้นโดย รศ. ดร.นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ อาจารย์คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภายในงานมีผู้เข้าร่วมทดสอบปริมาณเคอร์คูมินอยด์จำนวน ๓๖ คน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทราบวิธีการทดสอบคุณภาพของขมิ้นชันผง

๓. **กิจกรรมการทำยาต้มจากสมุนไพร** กิจกรรมนี้จะเป็นการสอนการทำยาต้มจากสมุนไพร สามารถนำวิธีการทำยาต้มไปทำที่บ้านได้เอง โดยผู้เข้าร่วมสามารถปรับกลิ่นยาต้มได้ตามความชอบของตนเองสามารถนำไปใช้ต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้ กิจกรรมนี้มีผู้สนใจเข้าร่วมจำนวน ๒๕๓ คน

๒. **นิทรรศการภาพวาดพฤกษศาสตร์ “สวนพฤกษพรรณผ่านงานพฤกษศิลป์” ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จัดโดย ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ (ผู้รับผิดชอบ ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงผล และ ผศ. ดร.ทยา เจนจิตติกุล)**

การดำเนินงานในปี ๒๕๖๒

ในปีนี้มีโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการศึกษาสถานภาพของค้างคาว ปรสิติภายนอกของค้างคาว สัตว์ขาข้อในดิน พันธุ์พืชบริเวณถ้ำ และการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ โดย อ.ไพพรรณ แพเจริญ วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๔ โครงการย่อย ดังนี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑) การประเมินจำนวนประชากรและการใช้ประโยชน์ในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

๒) การสำรวจสัตว์ขาข้อในดินในถ้ำเขาหินปูน อ.ไทรโยค จ.กาญจนบุรี

๓) ความหลากหลายของปรสิตภายนอกของค้างคาวในถ้ำที่อยู่อาศัยของค้างคาวคุณกิตติ

๔) การศึกษาความหลากหลายของพืช Lithophytes บริเวณถ้ำ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

๒. โครงการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน ในตำบลห้วยเขย่ง จ.กาญจนบุรี โดย อ. ดร.จุฑามาศ สุนทรปฏิภาค วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๓. ความหลากหลายทางพันธุกรรม คุณค่าทางโภชนาการ และความสามารถในการยับยั้งเชื้อแบคทีเรียของเห็ดป่า และความสัมพันธ์กับปลวกในพื้นที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขาวังเขมร และมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขต โดย อ. ดร.ประภาพรณ ซอหะซัน วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๔. การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์และการค้นหาแอนโทไบโอติกจากถ้ำมะนาวผี โดยวิธีที่ไม่ต้องเพาะเลี้ยงเชื้อในห้องปฏิบัติการ โดย ผศ. ดร.กุลศ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นหัวหน้าโครงการ

๕. การวิเคราะห์ทรัพยากรทางชีวภาพใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาความหลากหลายของจุลชีพ และเทคนิคทางเมตาจีโนมิกส์ โดย ผศ. ดร.กุลศ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การศึกษาความหลากหลายของจุลินทรีย์และการค้นหาสารต้านจุลชีพจากระบบถ้ำเขาวังเขมร โดยวิธีเมตาจีโนมิกส์

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จำนวน ๓ โครงการ ดังนี้

๖. พัฒนาสารสกัดมาตรฐานและผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากเพกาสำหรับต้านเชื้อแบคทีเรียก่อโรคสัตว์สู่คน ที่ทำให้เกิดแผลติดเชื้อในสัตว์เลี้ยงและสัตว์เศรษฐกิจ โดย ผศ. ดร. ภญ.ปองทิพย์ สิทธิสาร คณะเภสัชศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

๗. ประสิทธิภาพของเครื่องต้มกึ่งสำเร็จรูปจากน้อยหน่าเครื่องต่อการตอบสนองปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจในอาสาสมัครสุขภาพดี โดย ผศ. ดร.เชาวนี ชูพีริชฌ์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๘. การเผยแพร่ความรู้การวิจัยด้านโภชนาการ สารออกฤทธิ์ชีวภาพ และสมบัติเชิงสุขภาพ ของเห็ดกินได้ในจังหวัดอำนาจเจริญ ผ่านทางการ์ดเกมส์การศึกษา โดย ผศ. ดร.อุทัยวรรณ สุทธิศันสนีย์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินรายได้มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๑๑ โครงการ ดังนี้

๙. การศึกษาทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้านของพืชสมุนไพรที่ใช้ตามองค์ความรู้แพทย์แผนไทยในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย โดย รศ. ดร. นพ.ประวิทย์ อัครเสรินนท์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๐. ความหลากหลาย ชุมชน และอนุกรมวิธานเชิงโมเลกุลของหอยสองฝาและกุ้งน้ำจืด บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย ผศ. ดร.เอกชัย จิรัฏฐิติกุล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๑. การศึกษาอนุกรมวิธาน ความหลากหลาย และอนุรักษพันธุกรรมพืช บริเวณพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช โครงการอนุรักษพันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย ผศ. ดร.ศศิวิมล แสงวงผล คณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๒. สารต้านจุลชีพชนิดใหม่จากเห็ดในประเทศไทย โดย รศ. ดร.ชื่นจิตต์ บุญเฉิด คณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๓. โครงการสำรวจชนิดสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมขนาดเล็กและโรคจากสัตว์ติดคนที่สำคัญในพื้นที่อนุรักษพันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย อ. ดร. น.สพ.กฤษฏาใจชื่น คณะสัตวแพทยศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๔. ความหลากหลายของพรรณไม้และโครงสร้างของสังคมพืชบนภูเขาหินปูนบริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย ผศ. ดร.ธรรมรัตน์ พุทธิไทย คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๕. ความหลากหลายทางชีวภาพและปริมาณเบต้ากลูแคนของเห็ดป่าในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย อ. ดร.ประภาพรพรณ ซอหะซัน วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๖. การประเมินองค์ประกอบทางเคมีและการออกฤทธิ์ทางชีวภาพของสารสกัดจากต้นยอนา (*Morinda sp.*) โดย อ. ดร.พินันนรา โรจน์วิรัตน์ วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๗. ความหลากหลายและนิเวศวิทยาของแมลงน้ำ บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย อ. ดร.เสนห์ จิตต์กลาง วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๘. เอกลักษณะพันธุกรรมพืชสำคัญเพื่อการอนุรักษ บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษพันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย รศ. ดร.กนกพร ไตรวิทยากร สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นหัวหน้าโครงการ
๑๙. การสำรวจ และการศึกษาคุณค่าทางโภชนาการและสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพของพืชอาหารท้องถิ่น บริเวณเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดย รศ. ดร.ครรชิต จุดประสงค์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ใช้ทุนงบประมาณส่วนตัว จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๒๐. การกระจายตัวของข้างป่าในพื้นที่ป่าของเขื่อนศรีนครินทร์ โดย อ. ดร.ชลิตา คงฤทธิ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๕ โครงการ ดังนี้

๒๑. การปกป้องเซลล์ประสาทและกลไกระดับโมเลกุลของผลมะเกี๋ยงโดยผ่านวิธีการกระตุ้นการมีชีวิตอยู่รอดและยืดอายุของเซลล์ และการยับยั้งการตายแบบอะพอโตซิสภายใต้ภาวะ oxidative stress

โดย อ. ดร.มลฤดี สุขประสารทรัพย์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๒๒. ประโยชน์เชิงสุขภาพ และสถานะการเก็บรักษาของน้อยหน้าเครีอ โดย ผศ. ดร.ณัฐรา อ่อนน้อม สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๒๓. คุณค่าทางโภชนาการ และสมบัติเชิงสุขภาพของผักอินูน ๔ สายต้นจากพื้นที่ศูนย์อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ) คลองไผ่ โดย ผศ. ดร.อุทัยวรรณ สุทธิสันสนีย์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๒๔. การศึกษาวิจัยต้นอึ้งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยเพื่อพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดย รศ. ดร.พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๓ โครงการย่อย

๑) อนุกรมวิธานและเอกลักษณ์ระดับเซลล์ต้นอึ้งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๒) เอกลักษณ์พันธุกรรมระดับโมเลกุลต้นอึ้งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทย

๓) การศึกษาการขยายพันธุ์ต้นอึ้งดอยพืชสมุนไพรหายากในประเทศไทยในหลอดทดลอง

๒๕. ระบบเตือนภัยการบุกรุกป่าไม้ โดย อ. ดร.นพรัตน์ ศักดิ์วิริยะ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ และมีคณะผู้วิจัยร่วม ได้แก่ ๑) ผศ. ดร.ธันวดี สุเนตนันท์ ๒) ผศ. ดร.ปิยนุช ศิลปโชติ และ ๓) ผศ. ดร.อนันต์ ศรีสุภาพ สังกัด คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หมายเหตุ เป็นโครงการวิจัยร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดลและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งโครงการวิจัยนี้ได้ดำเนินการขอทุนวิจัยโดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากธนาคารกสิกรไทย จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๒๖. การศึกษาประสิทธิภาพและความปลอดภัยของสารสกัดจากใบมะรุมนอินเดียที่เพาะขยายพันธุ์จากพระตำหนักทรงน้อย จ.น่าน เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ โดย นางกาญจนา แขงคุ่ม ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ใช้ทุนโครงการผู้ช่วยวิจัยปริญญาเอกกาญจนาภิเษก จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๒๗. Novel antimicrobial agents from Thai mushroom โดย นายปฐมพงษ์ เป้ามีพันธ์ นักศึกษา และ รศ. ดร.ชื่นจิตต์ บุญเชิด คณะวิทยาศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

กิจกรรมอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๒๘. โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินงานในเขตจังหวัดที่ตั้งของวิทยาเขตกาญจนบุรี โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ และโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์

๒๙. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดกรุงเทพมหานครโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. –เขตพญาไท และคณะอนุกรรมการศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เขตพญาไท

๓๐. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดนครปฐมโดยเข้าร่วมเป็นคณะทำงานดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จังหวัดนครปฐม

๓๑. การจัดประชุมวิชาการและนิทรรศการ “ทรัพยากรไทย : ชาวบ้านไทยได้ประโยชน์” ณ ศูนย์การศึกษาหนองระเวียง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน – ๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

การดำเนินงานในปี ๒๕๖๓

ในปีนี้มีโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการขอรับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๒ โครงการ ดังนี้

๑. การจัดการถิ่นควรถนอม สวนผลไม้ในนันท เพื่อสนองพระราชดำริ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (อพ.สธ.) โดย ดร.อรรณีย์ ศรีรัตน ทาบุญกานอน คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การจัดการคุณภาพน้ำอย่างบูรณาการเพื่ออนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวสวนผลไม้ในจังหวัดนนทบุรี

๒) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อการอนุรักษ์วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวสวนผลไม้ในจังหวัดนนทบุรี กรณีศึกษาทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

๒. การวิเคราะห์ทรัพยากรทางชีวภาพใหม่ โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาความหลากหลายของจุลชีพ และเทคนิคทางเมตาจีโนมิกส์ โดย ผศ. ดร.กฤษ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑ โครงการย่อย ดังนี้

๑) การศึกษาความหลากหลายของจุลินทรีย์และการค้นหาสารต้านจุลชีพจากระบบถ้ำเขาวังเขมร โดยวิธีเมตาจีโนมิกส์

โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการขอรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จำนวน ๑๑ โครงการ ดังนี้

๓. โครงการสำรวจชนิดสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมขนาดเล็ก โรคสัตว์ติดคนที่สำคัญในพื้นที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดย อ. ดร. สพ.ญ.รวงรัตน์ พุทธิรงค์วัตร คณะสัตวแพทยศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

๔. ทูเรียนพื้นบ้านเพื่อความมั่นคงของชุมชน โดย ผศ. ดร.อุษณีย์ พิษกรรม คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑ โครงการย่อย

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑) การสำรวจและอนุรักษ์ทุเรียนพื้นเมืองในภาคใต้ตอนบนของประเทศไทย

๕. การศึกษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของสมุนไพรวานหัวร้อยรูในประเทศไทย โดย ผศ. ดร.ศิริศักดิ์ สุนทรยาตร วิทยาเขตกาญจนบุรี เป็นหัวหน้าโครงการ

๖. ระบบเตือนภัยการบุกรุกป่าไม้ (โครงการต่อเนื่อง) โดย ผศ. ดร.อนันต์ ศรีสุภาพ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหัวหน้าโครงการ

๗. การค้นหาสารต้านเชื้อไวรัส ด้านเชื้อจุลชีพ ด้านมะเร็ง และด้านอนุมูลอิสระ ในพืชสมุนไพรรูปพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ โดย ดร.กมลชนก รักเสรี โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ เป็นหัวหน้าโครงการ

๘. การค้นหาและพัฒนาดีเอ็นเอเครื่องหมายไมโครแซทเทลไลท์ของน้อยหน้าเครือและลำไยเถาด้วยเทคโนโลยีการวิเคราะห์ลำดับเบสยุคใหม่ โดย ดร.ศุภจิต สระเพชร สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นหัวหน้าโครงการ

๙. การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์และการสร้างนวัตกรรมจากจุลินทรีย์ ในเขตอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี เพื่อประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน โดย ผศ. ดร.กฤษ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๒ โครงการย่อย

๑) การประเมินความหลากหลายของจุลินทรีย์ กระบวนการเมแทบอลิซึม และการค้นหาสารจากจุลินทรีย์ ในบ่อน้ำพุร้อนบ่อคลิ้งในเขตอุทยานธรรมชาติวิทยาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี เพื่อประโยชน์ทางด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน โดย ผศ. ดร.กฤษ ภูธนกิจ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล

๒) การศึกษาการออกฤทธิ์ของสารสกัดหยาบจากสมุนไพรรูปไทย ฟ้าทะลายโจร ย่านาง บอระเพ็ดและปลาไหลเผือกต่อเชื้อแบคทีเรียและไวรัสที่ก่อโรคในสัตว์ โดย ผศ. ดร. สพ.ญ.ทวีวัลย์ ต้นสกลิต คณะสัตวแพทยศาสตร์

๑๐. การจัดการ และการเผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการประโยชน์เชิงสุขภาพ และผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชท้องถิ่น ในพื้นที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต เขื่อนศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี ผ่านสื่อการเรียนรู้ เพื่อต่อยอดการใช้ประโยชน์เชิงชุมชนและสังคม โดย ผศ. ดร.ณัฐรา อ่อนน้อม สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑๑. กลไกระดับโมเลกุลเชิงลึกของไบโตะคิก ต่อการป้องกันหรือชะลอโรคที่เกี่ยวข้องกับความชรา โดย ดร.มลฤดี สุขประสารทรัพย์ สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑๒. ประสิทธิภาพของเครื่องดื่มกึ่งสำเร็จรูปจากน้อยหน้าเครือต่อการตอบสนองปัจจัยเสี่ยงการเกิดโรคหัวใจในอาสาสมัครไขมันในเลือดผิดปกติ โดย ดร.ปิยะ เต็มวิริยะนุกูล สถาบันโภชนาการ เป็นหัวหน้าโครงการ

๑๓. การวิจัยและพัฒนาต้นสูงดอยพืชสมุนไพรรหายากในประเทศไทยเพื่อเพิ่มคุณค่าเศรษฐกิจและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (โครงการต่อเนื่องปีที่ ๒) โดย รศ. ดร.พวงผกา อัมพันธ์จันทร์ คณะวิทยาศาสตร์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน ประกอบด้วย ๑ โครงการย่อย

๑) คุณลักษณะของเซลล์โมเลกุล สารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ และราที่อาศัยอยู่ร่วมกันในต้นสูงดอย

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากบริษัท Syngenta crop Protection Ltd. จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้
 ๑๔. โครงการสร้างฐานเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของผึ้ง ชันโรง และแมลงผสมเกสรอย่างยั่งยืน โดย นายสิทธิพงษ์ วงศ์วิลาส โครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้
 ๑๕. โครงการต่อยอดชะลอมเป็นบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนคลองบางประมุง จังหวัดนครสวรรค์ โดย ผศ. ดร.กิตติคุณ หมู่พยัคฆ์ โครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นหัวหน้าโครงการ

กิจกรรมอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑๔. โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินงานในเขตจังหวัดที่ตั้งวิทยาเขตกาญจนบุรี โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ และโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์

๑๕. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดกรุงเทพมหานครโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. – เขตพญาไท และคณะอนุกรรมการศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เขตพญาไท

๑๖. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดนครปฐมโดยเข้าร่วมเป็นคณะทำงานดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จังหวัดนครปฐม

การดำเนินงานในปี ๒๕๖๔

โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการขอรับทุนสนับสนุนจากบริษัท Syngenta Crop Protection Ltd. จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการรักษผึ้งเพื่อสร้างฐานเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของผึ้ง ชันโรง และแมลงผสมเกสรอย่างยั่งยืน โดย นายสิทธิพงษ์ วงศ์วิลาส เป็นหัวหน้าโครงการ

โครงการที่กำลังดำเนินการขอรับทุนจากเงินรายได้คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน ๑ โครงการ ดังนี้

๒. โครงการศูนย์ความรู้ด้านสุขภาพเพื่อการพัฒนาสุขภาพชุมชน โดย ผศ. ดร.ทักษิณี ศิวาวรรณ คณะสาธารณสุขศาสตร์ เป็นหัวหน้าโครงการ

กิจกรรมอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๓. โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินงานในเขตจังหวัดที่ตั้งวิทยาเขตกาญจนบุรี โครงการจัดตั้งวิทยาเขตอำนาจเจริญ และโครงการจัดตั้งวิทยาเขตนครสวรรค์

๔. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดกรุงเทพมหานครโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. –เขตพญาไท และคณะอนุกรรมการศูนย์อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรท้องถิ่น เขตพญาไท

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๕. งานฐานทรัพยากรท้องถิ่น ของจังหวัดนครปฐมโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จังหวัดนครปฐม

๒.๒ ต้นทุนองค์กรภายในมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล มีหน่วยงานภายในที่มีความหลากหลายของหน้าที่ ความรับผิดชอบ รวมทั้งมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน รวมทั้งมีสิ่งเอื้ออำนวยต่อการจัดการวิจัย การเรียนการสอน และการถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ ต้นทุนดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยงาน ส่วนงาน คณะ สถาบัน วิทยาลัย หอสมุด ศูนย์ อุทยานธรรมชาติวิทยา และวิทยาเขต ซึ่งมีศักยภาพที่สามารถนำมาร่วมสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ. ได้ดังนี้ สำนักงานอธิการบดี ๒๕ หน่วยงาน ๑๗ คณะ ๗ สถาบัน ๖ วิทยาลัย ๒ ศูนย์ ๑ หอสมุด ๑ อุทยานธรรมชาติวิทยาสิริรุกชาติ และ ๓ วิทยาเขต ได้แก่ ๑) วิทยาเขตกาญจนบุรี ๒) วิทยาเขตนครสวรรค์ ๓) วิทยาเขตอำนาจเจริญ

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยมหิดล (อพ.สธ.-มม.) เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ สังกัดกองบริหารงานวิจัย ภายใต้ชื่องานสนับสนุนศูนย์ประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยมหิดล) ตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง การแบ่งงานในหน่วยงานภายในสำนักงานอธิการบดี (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีการจัดทำแผนงบประมาณที่เป็นงบประมาณปกติผนวกเข้ากับแผนแม่บทและแผนปฏิบัติงาน อพ.สธ. มหาวิทยาลัยมหิดล เสนอตามวงรอบเพื่อให้ทาง อพ.สธ. พิจารณาสับสนุนไปที่สำนักงานงบประมาณหลังจากที่ทรงมีพระราชวินิจฉัยตามปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี อพ.สธ.

งานสนับสนุนศูนย์ประสานงาน อพ.สธ.-มหาวิทยาลัยมหิดล มีหน้าที่โดยสังเขป ดังนี้

๑. ประสานงานในการจัดทำแผนแม่บทของมหาวิทยาลัยมหิดล ให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ในทุก ๕ ปี

๒. ประสานงานโครงการอพ.สธ. ระหว่างส่วนงานกับหัวหน้าโครงการภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ทุกวิทยาเขตในสังกัดมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อเสนอโครงการเข้าร่วมกิจกรรม ภายใต้ ๓ กรอบการดำเนินงาน ๘ กิจกรรม

๓. จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

๔. จัดทำการขอรับงบประมาณสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ในทุกกิจกรรมที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ เพื่อเสนอไปยัง อพ.สธ.

๕. จัดทำคำขอตั้งงบประมาณในทุกแผนกิจกรรม เพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณเงินรายได้

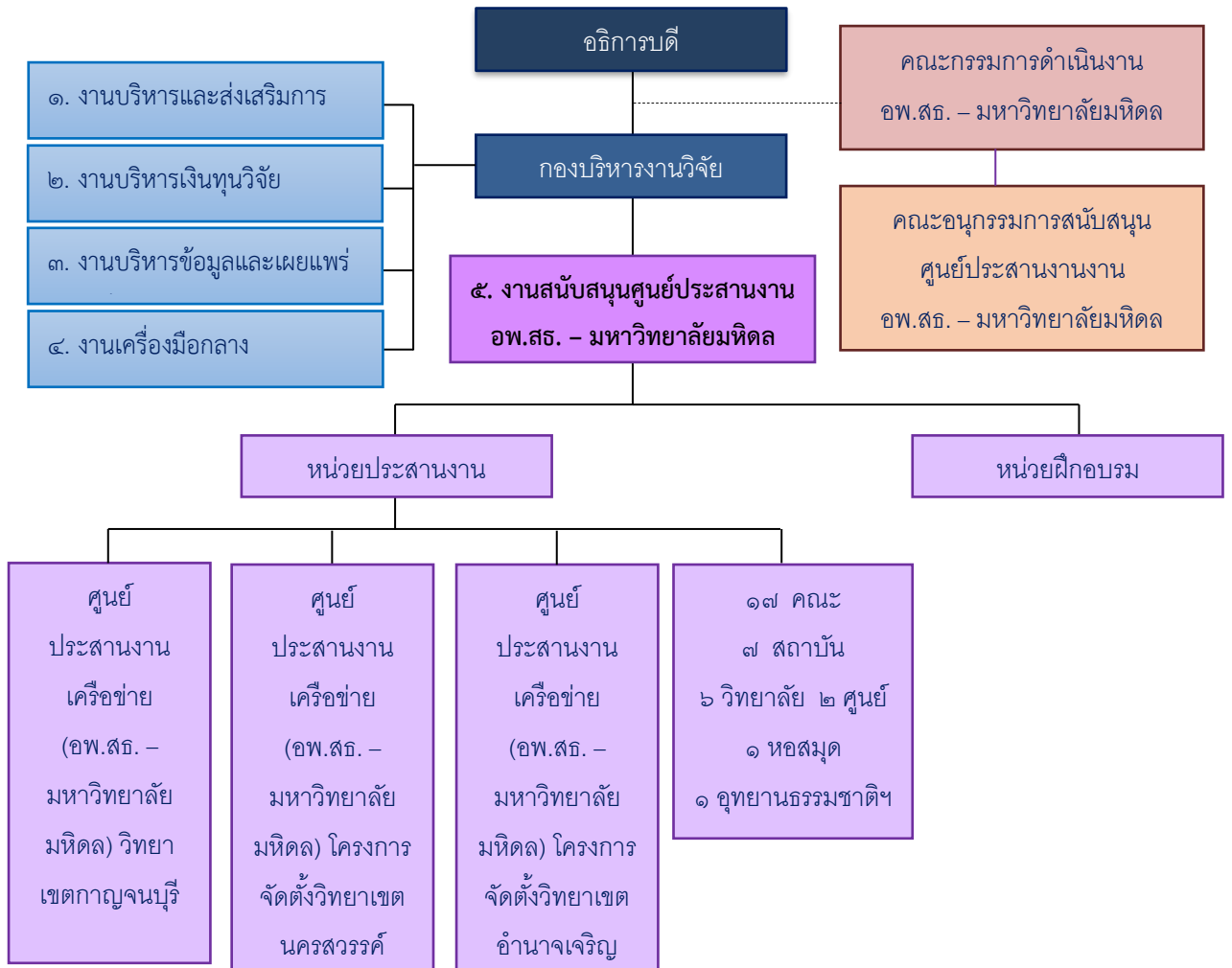
๖. ติดต่อประสานงานการขอความอนุเคราะห์บุคลากรขอเข้าพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งขออนุญาตการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน และอื่น ๆ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๗. จัดทำข้อมูลกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ บนเว็บไซต์โครงการ อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล
๘. ติดตามรายงานผลการทำวิจัย และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริ เพื่อนำเสนอต่อ อพ.สธ. เพื่อถวายรายงานต่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๙. ประสานงานการจัดอบรมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการอพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล และจัดนิทรรศการวิชาการร่วมสนองพระราชดำริฯ ที่โครงการอพ.สธ. กำหนดให้จัดทุก ๆ ๒ ปี
๑๐. จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้/สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (โดยให้มีการเสนอไปยังโครงการอพ.สธ. เพื่อนำกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอพระบรมราชานุญาตก่อนเผยแพร่)
๑๑. เข้าร่วมเป็นสมาชิก กับเครือข่าย C-อพ.สธ. ภาคกลางตอนล่าง โดยมีภารกิจ/หน้าที่ ที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานและกิจกรรมของโครงการ อพ.สธ.
๑๒. เข้าร่วมเป็นกรรมการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อพ.สธ. กับจังหวัดที่มหาวิทยาลัยมหิดลมีพื้นที่ตั้งอยู่ในจังหวัดของวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยมหิดลตั้งอยู่ (ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม กาญจนบุรี อำนาจเจริญ และนครสวรรค์)
๑๓. จัดอบรมเกี่ยวกับฐานทรัพยากรท้องถิ่นและงานพฤกษศาสตร์โรงเรียน ปีละ ๑-๒ ครั้ง

แผนผังโครงสร้างการบริหารงานสนับสนุนศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๒.๓ ตัวอย่างความสำเร็จจากการนำผลงานวิจัย ไปสู่ชุมชนที่ดำเนินการในโครงการจัดตั้งวิทยาเขต
อำนาจเจริญ มหาวิทยาลัยมหิดล อีกหนึ่งต้นทุนจากการเข้าร่วมงาน อพ.สธ. ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ -
๒๕๕๘

จากการดำเนินงานของโครงการวิจัยแบบสหสาขาวิชา เพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และ
การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมจากพืชท้องถิ่น พื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ ในห้วงเวลา ๓ ปี
ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าจังหวัดอำนาจเจริญ โดยเครือข่ายป่าชุมชน และมหาวิทยาลัยมหิดล มีความร่วมมือ
ทำงานตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. บนพื้นฐานทางวิชาการด้านการจัดการป่าชุมชน
การจัดการสารสนเทศภูมิศาสตร์ การถ่ายทอดภูมิปัญญาพื้นบ้าน ฯลฯ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนมากเป็นเครือข่าย
ภาคประชาชนที่มีความสนใจในงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคณาจารย์
ของมหาวิทยาลัยมหิดล การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นเครือข่ายการทำงานที่เรียกว่า มหิดล
อพ.สธ. อำนาจเจริญ ในปลายปี ๒๕๕๓ โดยมหาวิทยาลัยมหิดลและโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ได้เริ่มจัดตั้ง
โครงการวิจัยแบบสหสาขาวิชาเพื่อการถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
พันธุกรรมจากพืชท้องถิ่นพื้นที่ศึกษาจังหวัดอำนาจเจริญ ในพื้นที่ป่าดงบังอี - ดงหัวกอง ขึ้นมาก่อน
โดยกระบวนการทำงานและผลที่เกิดขึ้นในระหว่างปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖ ทำให้เกิดการชักชวนป่าชุมชน และผู้ที่
สนใจมาร่วมกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายป่าชุมชนและป่าชุมชน หรือพื้นที่ปกปัก
พันธุกรรมพืช เพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งเท่าในปี ๒๕๕๗

การทำงานของโครงการฯ จะเกิดขึ้นสอดคล้องกับ กิจกรรมทั้ง ๘ ของ อพ.สธ. เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่
สำคัญคือ การเรียนรู้ การสร้างจิตสำนึก และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ จาก
ป่าชุมชน

ทั้ง ๘ กิจกรรม เกิดขึ้นภายใต้การดำเนินงานของโครงการฯ อย่างครบถ้วน ด้วยหลักการ ช่วยกันคิด
ช่วยกันวางแผน และช่วยกันปฏิบัติ

ในปลายปี ๒๕๕๕ เครือข่ายวิจัยป่าชุมชน มหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. และจังหวัดอำนาจเจริญ
ได้ร่วมกันประเมินและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน เพื่อเตรียมสานต่อการทำงานวิจัย ในปี ๒๕๕๖ เพื่อ
ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย จึงได้พัฒนาเป็นแผนงาน ๖ แผนงาน ได้แก่

๑. โครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์
๒. โครงการจัดตั้งศูนย์ประสานงานฯ
๓. โครงการฐานทรัพยากรท้องถิ่น
๔. โครงการสร้างหลักสูตรการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
๕. โครงการจัดการป่าชุมชน
๖. โครงการอนุรักษ์สามวัย

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เครือข่ายการทำงาน

ปาร์ทุนที่ ๑

เป็นเครือข่ายป่าชุมชนที่มาร่วมทำงานกับโครงการในปี ๒๕๕๖

๑. ป่าดงบังอี-ดงหัวกอง ต.สร้างนงทา อ.เมือง
๒. ป่าโคกบ้ำใหญ่ ต.ปลาข้าว อ.เมือง
๓. ป่ากุดปลาตุก ต.กุดปลาตุก อ.เมือง
๔. ป่าดงใหญ่ ต.สร้างถ่อน้อย อ.หัวตะพาน
๕. ป่าเฉลิมพระเกียรติ ต.เสนางคณิคม อ.เสนางคณิคม
๖. ป่าดงใหญ่ บ้านหนองไฮ ต.หนองข่า อ.ปทุมราชวงศา
๗. ป่าดอนก้อก ต.ไม้กลอน อ.พนา
๘. ป่าโคกโสกใหญ่ ต.จานลาน อ.พนา
๙. ป่าดงสีบู ต.ไก่อำ อ.เมือง
๑๐. ป่าดงคำเตื่อย ต.ปาก่อ อ.ชานุมาน
๑๑. ป่าภูพนมดีและภูเกษตร ต.หนองไฮ อ.เสนางคณิคม
๑๒. ป่าแหลใหญ่ ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ชานุมาน
๑๓. ป่าบ้ำหาดทรายขาว ต.ห้วยไร่ อ.เมือง

ปาร์ทุนที่ ๒

ในปี ๒๕๕๗ จากเครือข่ายปาร์ทุนที่ ๑ โดย สมาชิกของป่า ได้พาป่าชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง เข้ามาร่วมโครงการฯ ด้วย อีก ๑๔ ป่า ดังนี้

๑. ป่าโคกเห็ดโค ต.นาหมอม้า อ.เมือง
๒. ป่าดงกำพร้าว ต.นาวัง อ.เมือง
๓. ป่าชุมชนเข้มแข็งบ้านนาสะอาด ต.เสนางคณิคม อ.เสนางคณิคม
๔. ป่าโคกโดนอีลือ ต.เสนางคณิคม อ.เสนางคณิคม
๕. ป่าเหล่าแก้วแมง ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ชานุมาน
๖. ป่าบึงหล่ม ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ชานุมาน
๗. ป่าดงเย็น ต.คำเขื่อนแก้ว อ.ชานุมาน
๘. ป่าหนองลุ่มพุก ต.ไม้กลอน อ.พนา
๙. ป่าวนอุทยานดงลิงดอนเจ้าปู่ ต.พนา อ.พนา
๑๐. ป่าदानพุทธสังขาร ต.นาป่าแข่ง อ.ปทุมราชวงศา
๑๑. ป่าถ้ำยาวบาดาล ต.โนนงาม อ.ปทุมราชวงศา
๑๒. ป่าชุมชนหมู่ ๑ บ้านหนองข่า ต.หนองข่า อ.ปทุมราชวงศา
๑๓. ป่าภูฝักเพ็ช้อย ต.นาหว้า อ.ปทุมราชวงศา
๑๔. ป่าดอนสีบู ต.แมต และ ต.โคกกลาง อ.สี้อำนาจ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

นอกจากนี้มีการเชิญหน่วยงาน เข้ามาร่วมสนับสนุนการทำงานเครือข่าย เป็นประเด็นเฉพาะด้านที่มีความจำเป็นด้านวิชาการ ด้านการจัดการ และด้านเงินทุน เช่น การผลิตสื่อ การประชาสัมพันธ์ การถ่ายรูป การจัดหาแหล่งทุน เป็นต้น ชื่อของหน่วยงานเหล่านั้น มักจะได้รับการแนะนำจากเครือข่ายการทำงานในโครงการฯ ทั้งสิ้น เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ มูลนิธิโลกสีเขียว คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

หลักการทำงาน

๑. ไปคุยกัน หาความน่าสนใจหรือประเด็นสำคัญจากป่าชุมชนให้พบ ก่อนนำไปสู่การร่วมกันคิดวางแผน และปฏิบัติ
๒. ไปดูของจริง ลงไปทำงานในพื้นที่ ก่อนนำไปสู่การคิดเชิงเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ตนเองมี กับสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ ด้วยการ สัมผัส ดู ดม ชิม เห็น ได้ฟัง
๓. กลับไปคิด จะทำอะไรกับป่าชุมชน ก่อนนำไปสู่การประชุมกับคณะทำงานสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ และเตรียมจัดกิจกรรมป่าสัญจร
๔. กลับมาคุย นำเรื่องราวที่ทำ นำผลที่เกิดมาเล่าสู่กันฟังในเวทีประชุม ให้เกิดกระบวนการระดมความคิดเห็นอย่างมีส่วนร่วม
๕. คน/เข้าร่วมในการทำงาน/มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ/เห็นคุณค่าและประโยชน์ที่แท้จริง

การประสานงาน

การบริหารโครงการ ต้องสร้างความตระหนักให้กับเครือข่ายเห็นความสำคัญของการจัดทำระบบฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความหวงแหนในทรัพยากรท้องถิ่น โดยนักวิจัยที่มีประสบการณ์จะถ่ายทอดความรู้ในการใช้แบบบันทึกข้อมูล และระบบฐานข้อมูลภูมิสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการประสานงาน วางแผนการทำงาน และจัดการกับชุดข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการวิจัย เพื่อนำไปสู่การรายงานผลการสำรวจ

สร้างทีมและคิดร่วมกัน ต้องสร้างความเข้าใจกับเครือข่ายวิจัยชุมชนให้รู้ว่า การรักษาทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพเป็นเรื่องที่ทุกคนสามารถช่วยกันได้ และต้องร่วมมือกันจึงจะสำเร็จ โดยอาจยกตัวอย่างคณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหิดล ที่มาจากคณะ สถาบัน และสำนัก ที่มีองค์ความรู้ มีผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน แต่เมื่อเข้ามาทำงานร่วมกัน ข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนจะช่วยให้เห็นสภาพความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ได้ และงานบางอย่างของแต่ละคนสามารถช่วยสนับสนุนงานของอีกฝ่ายได้ นอกจากนั้น ควรเริ่มคิดกันว่า จะขยายเครือข่ายวิจัยชุมชนนี้ไปสู่อะไรบ้างอื่น ๆ เพื่อสร้างความพร้อมด้านบุคลากร ด้านทุนความรู้ เข้าร่วมสนองพระราชดำริในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้อย่างไร สิ่งที่จะกล่าวถึงเหล่านี้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

จะเป็นการวางรากฐาน และแนวทางการจัดการโครงการที่ดี และจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้โครงการวิจัยนี้ขยายผลต่อไปในอนาคตได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายความว่า มหาวิทยาลัยมหิดลสามารถกระตุ้นให้เกิดเครือข่ายที่สามารถเข้าร่วมสนองพระราชดำริได้มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยการสร้างเครือข่ายวิจัยรุ่นใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้ามาช่วยกันทำงาน เมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุดลง

คน

๑. คนสามวัย ถูกชวนให้มาวางแผนทำงานร่วมกัน โดยใช้ความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ ที่ตนเองมี มาเป็นต้นทุน

๒. สร้างผู้นำและผู้ตาม ทุกคนจะถูกฝึกให้เล่นบทเป็นผู้นำวางแผนได้ แต่เมื่อต้องเปลี่ยนบทบาทก็มาเป็นผู้ตามได้เช่นกัน

๓. สร้างความรู้สึกร่วมกันในทรัพยากรท้องถิ่น โดยเรียนรู้ที่จะสำรวจ รวบรวม จัดหาวิธีการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ที่เหมาะสม

๔. สร้างทัศนคติ พฤติกรรมและความร่วมมือแบบเครือข่าย เพื่อจัดกระบวนการมีส่วนร่วมแบบเครือข่าย

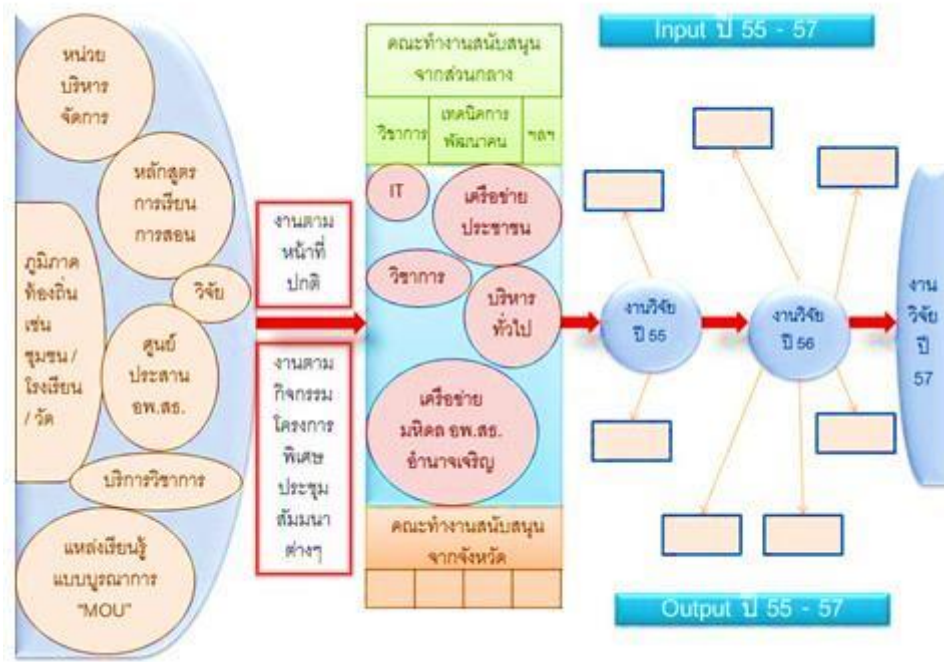
การเตรียมคนมาร่วมงาน

ช่วงแรกนักวิจัยเป็นที่เลื่อง ด้วยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเครือข่ายป่าชุมชนให้เข้าใจในเรื่องการกำหนดจุดสำรวจ และการสร้างแบบบันทึกข้อมูล ที่กำหนดข้อมูลเฉพาะด้านของแต่ละโครงการวิจัย ได้แก่ สำรวจพบอะไร สำรวจพบที่ไหน และสำรวจเมื่อไร การกำหนดช่วงเวลาการเข้าสำรวจต้องเข้าทำงานในพื้นที่ในเวลาเดียวกัน กำหนดไว้ว่าการสำรวจจะเกิดขึ้นทุกฤดูกาล โดยใช้จุดสำรวจเป็นตัวควบคุม หลังจากเครือข่ายวิจัยเหล่านั้น เริ่มเข้าใจในหลักการทำงานร่วมกันในเบื้องต้นแล้ว จะให้เครือข่ายเหล่านั้นได้เริ่มวางระบบการทำงานร่วมกัน

ช่วงต่อมา ปล่อยให้ปฏิบัติงานร่วมกัน ด้วยการกำหนดขั้นตอน และกลไกการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เครือข่ายวิจัยทำงานของตนเองได้ และเข้าใจถึงกระบวนการวิวัฒนาการด้านระบบนิเวศของพื้นที่เป้าหมาย ว่ามีความเป็นมาอย่างไร อะไรเป็นสาเหตุของความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ การปฏิบัติงานภาคสนามจำเป็นต้องวางแผนงานร่วมกัน ระบบฐานข้อมูล และการรายงานผลจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกันด้วย ในระหว่างสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับเครือข่าย

ป่าชุมชนนี้ ภาพรวมของแผนการทำงาน จะถูกนำเสนอให้ทุกคนที่มาร่วมงานในโครงการได้รับรู้เป็นเหมือนต้นทุน เพื่อเปิดโอกาสให้มีกรอบการมองอนาคตของโครงการฯ ได้อย่างชัดเจน

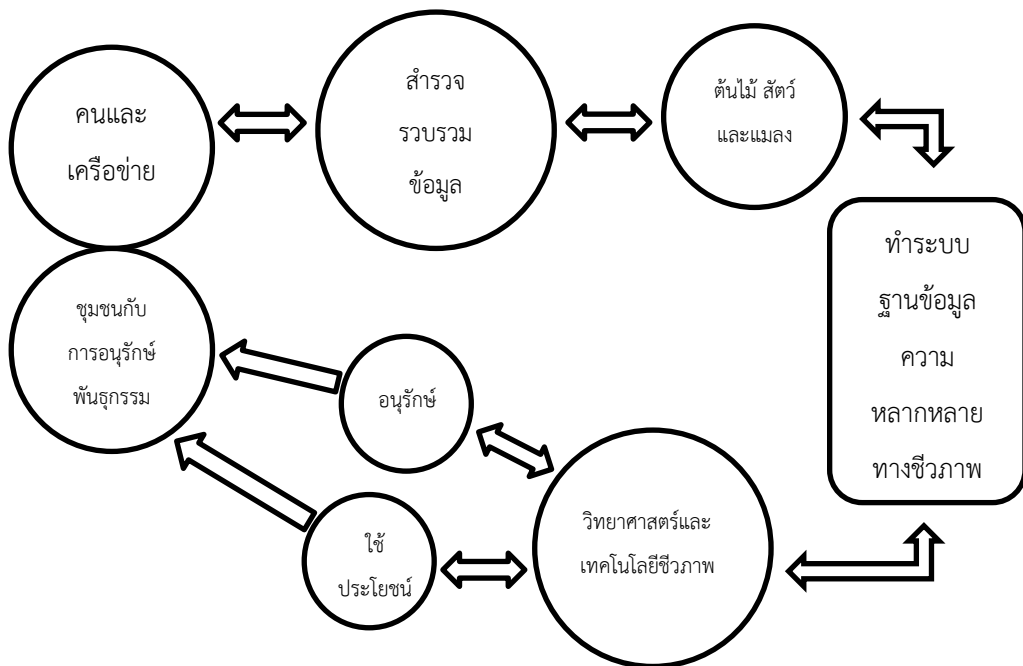

ผู้ใดคิดอะไรได้ เสนออะไรออกมาในเวทีประชุม คณะนักวิจัยจะนำมาพิจารณา ในการบริหารจัดการ โครงการฯ ทั้งในภาพรวมและประเด็นเฉพาะ โดยอาศัยกลไกการประชุมมาเป็นเครื่องมือ

สรุปภาพรวมผลการดำเนินงานตามแผนแม่บท

อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดลประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔-๒๕๕๕

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๔ - กันยายน ๒๕๖๔)

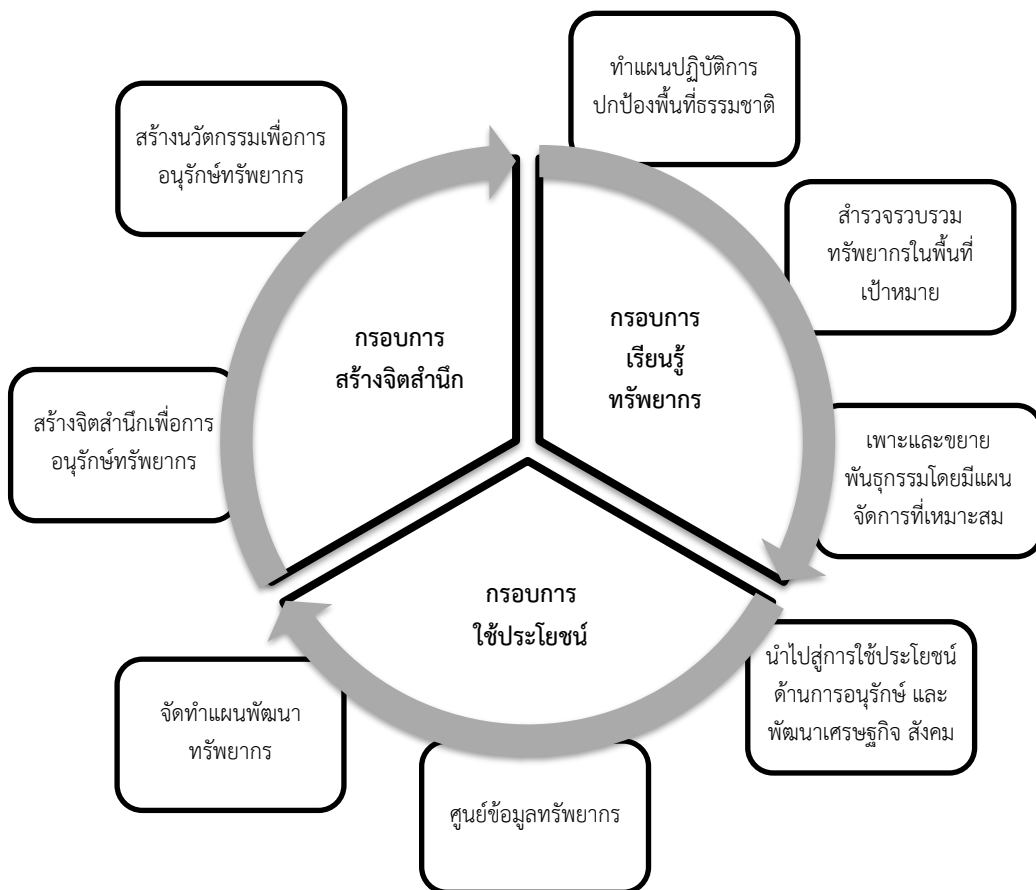
ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ผลการทำงาน

ในมุมมองของนักวิจัยที่อยู่ในโครงการฯ มองเห็นภาพตามแผนผังด้านบน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแผนงานวิจัยเชิงอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพต่อไปได้อีก ถ้านำฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพไปใช้ประโยชน์ ทั้งด้านการอนุรักษ์และพัฒนา เช่น นำไปขยายผลต่อในโครงการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โครงการจัดการป่าชุมชน โครงการจัดทำหลักสูตรอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เป็นต้น ซึ่งได้ทำเป็นแผนงานวิจัยรองรับไว้แล้ว

แต่ในมุมมองของ อพ.สธ. ผลการทำงานที่ได้มานั้นกลับไปสะท้อน ในอีกมุมหนึ่ง ที่เน้นไปในส่วนของการพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดจิตสำนึกและรู้วิธีการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ทั้งที่เป็นพันธุกรรมพืช และทั้งที่เป็นองค์รวมแบบฐานทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งโครงการฯ นี้ จัดทำแผนงานวิจัยรองรับไว้แล้วเช่นเดียวกันคือ โครงการฐานทรัพยากรท้องถิ่น โครงการอนุรักษ์สามวัย และโครงการสร้างหลักสูตรอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

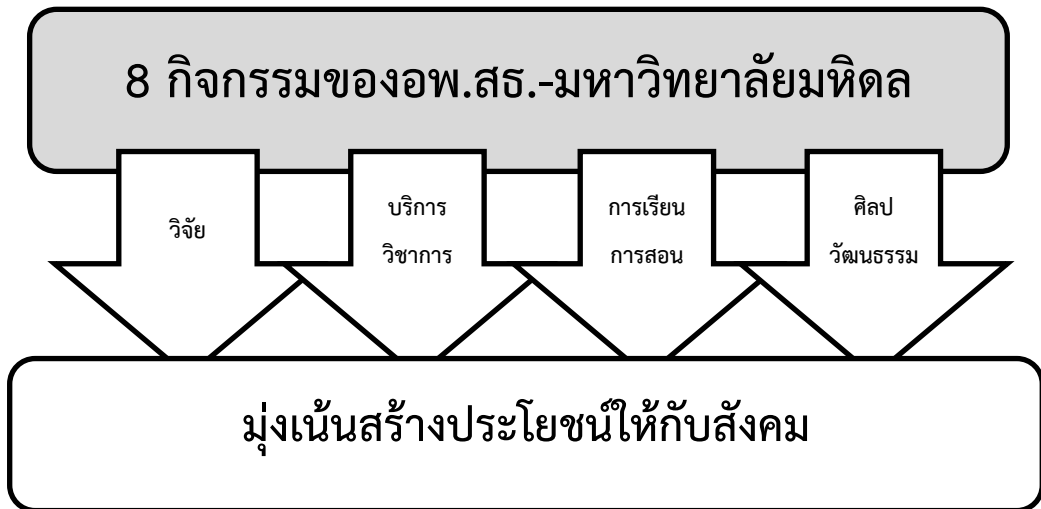
เป้าหมาย การดำเนินงานตามกรอบแผนแม่บท อพ.สธ. ระยะ ๕ ปีที่หก (ต.ค. ๒๕๕๙-ก.ย. ๒๕๖๔)

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

โดยมีการดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ เชื่อมโยงกับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลจากการดำเนินงานที่ อพ.สธ. กำหนดไว้ใน ๓ กรอบการเรียนรู้ และ ๘ กิจกรรมคือ การสร้างคนหรือเตรียมสร้างคนดีเอาไว้ให้สังคม เป็นแบบปัจเจกบุคคล นั่นเอง และถ้ามหาวิทยาลัยมหิดล มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สามารถนำแนวทางการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นของ อพ.สธ. มาเป็นกรอบการดำเนินงานได้ เพราะสิ่งนี้คือการสร้างสังคมให้ทำประโยชน์ให้กับชุมชนโดยรวม

หัวใจสำคัญของการดำเนินงานที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดคือ การประสานงานคน ให้ได้ทำหน้าที่ ที่ตนเองถนัด และชอบ ทำให้ถูกกาลเทศะ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม ปัจจุบันการประสานงานกับคนทำงาน ที่เป็นอยู่เริ่มมีปัญหามากขึ้น ด้วยจำนวนคน จำนวนเครือข่าย ด้วยเนื้อหางาน ด้วยความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ด้วยกิจกรรมที่มีเพิ่มมากขึ้น โครงการฯ มีความต้องการที่จะพัฒนากระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ในการติดต่อประสานงานกับเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การทำงานโดยมีบันได ๕ ขั้น

บันไดนี้ใช้เดินลงมาหาพื้น

ปีที่ ๑ การจัดการความรู้สู่ชุมชน โดยนำนักวิชาการ นักพฤกษศาสตร์ นักป่าไม้ และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพมาถ่ายทอดความรู้ วิธีที่สำรวจ การบันทึกข้อมูลทำอย่างไร อุปกรณ์ที่เราจะมีอะไรบ้าง

ปีที่ ๒ การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์ โดยผู้สูงวัยเป็นผู้ชี้ต้นไม้นั้นป่า ชื่ออะไร สรรพคุณของพืช และนำ GPS ไปบันทึกพิกัดต้นไม้นั้นไว้ จัดทำเป็นฐานข้อมูลขึ้น

ปีที่ ๓ สร้างจิตสำนึก ในระดับจังหวัดโดยผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

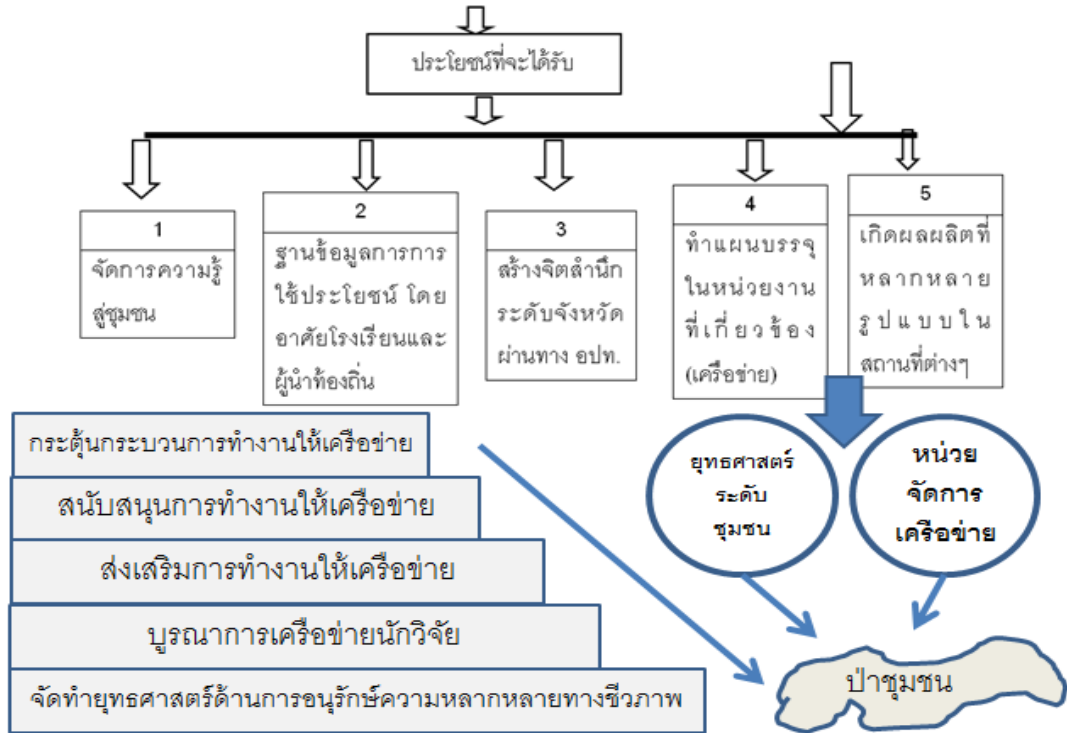
ปีที่ ๔ ทำแผนบรรจุหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางโครงการมีความหวังว่าถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจเรื่องราวเหล่านี้ และเอากระบวนการทำงานที่ได้ทำกันมาบรรจุไว้ในแผนการทำงาน แผนพัฒนา

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ของตำบล ท้องถิ่นก็สามารถทำงานตรงนี้ได้ด้วยตัวเองและมีความเป็นอิสระมากขึ้น กระจายเรื่องราวที่ทำลงสู่ชุมชนได้ด้วยตนเอง

ปีที่ ๕ เกิดผลผลิตที่หลากหลายรูปแบบในสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สร้างประโยชน์ได้ สร้างรายได้ สร้างอาชีพได้เกิดขึ้น

ผลผลิตที่เป็นเรื่องของคน

๑. ได้พัฒนาบุคลากร ในการประสานและถ่ายทอดจิตสำนึกให้ชุมชนเข้าใจและเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืช

๒. ได้เครือข่ายการทำงาน นับ ๒๐๐ คน มาร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืช จนเกิดประโยชน์

๓. ได้ระบบข้อมูลพันธุกรรมพืชจากเครือข่ายป่าชุมชน แต่ละแห่งและพัฒนาให้สื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

เครือข่ายมหิดล อพ.สธ. อำนาจเจริญ

เครือข่ายมหิดล ประกอบด้วย นักวิจัยจากคณะ และสถาบันต่าง ๆ รวมไปถึงวิทยาเขตอำนาจเจริญของมหาวิทยาลัยมหิดล

เครือข่าย อพ.สธ. ประกอบด้วย คณะวิทยาการ คณะที่ปรึกษา ผู้ประสานงาน อพ.สธ. ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

เครือข่ายอำนาจเจริญ ประกอบด้วย ส่วนงานระดับจังหวัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดูแลป่าชุมชน ซึ่งเข้าร่วมในโครงการวิจัยฯ เครือข่ายภาคประชาชน สถานศึกษา และศาสนสถาน ฯลฯ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดอำนาจเจริญ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เครือข่ายในอนาคต ได้แก่ กองทุนสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ มูลนิธิโลกสีเขียว คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จุดสังเกต

การทำงานในลักษณะเช่นนี้ ต้องใช้เวลาในการตามติดความคิด พฤติกรรม ระบบการทำงานของคน เป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่มีเวลามาปรับยุทธศาสตร์ในการทำงาน และการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในทีมวิจัย

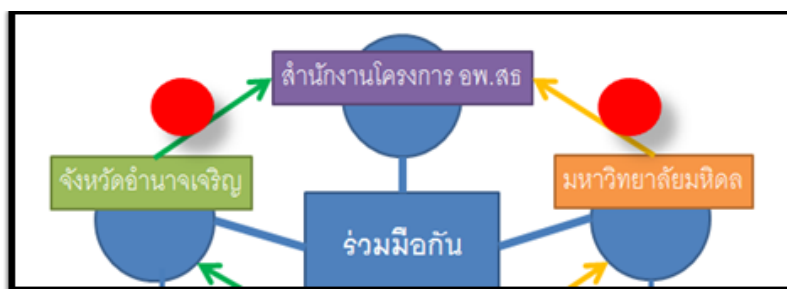
การกำหนดช่วงเวลาในการสิ้นสุดโครงการ จะต้องเกิดพร้อม ๆ กับการตั้งทีมทำงานในท้องถิ่นขึ้นมา กลไกดังกล่าว ไม่สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ด้วยทีมนักวิจัยเองอย่างเป็นระบบ

การนำข้อกฎหมายหรือนโยบายที่สอดคล้องกับแนวทางการทำงาน หรือความต้องการของชุมชน เป็นสิ่งที่พบมากขึ้น การสนองตอบต่อประเด็นเหล่านี้ ยังทำได้ไม่ค่อยดีเท่าไรนัก

การจัดการกับกิจกรรมพิเศษที่ดี น่าสนใจ และควรได้รับการจัดสรรงบประมาณ มักจะทำไมทัน ทั้งในส่วนของงบจากจังหวัด งบจากท้องถิ่น และงบจากโครงการวิจัย ควรจะมีแนวทางอย่างไร

- ๑. การปรับปรุงจัดทำแผนแม่บท อพ.สธ. มหิดล เพื่อนำมาสู่การจัดระบบบริหารจัดการเครือข่ายการทำงานทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น
- ๒. การพัฒนาระบบการประสานงานการเข้าร่วมสนองพระราชดำริใน อพ.สธ. โดยวิทยาเขตต่าง ๆ

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี-มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์ประสานงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

 → ประสานงานกับสำนักงานโครงการ อพ.สธ.
 → ประสานงานภายในองค์กร
 → ประสานงานกับหน่วยงานนอกองค์กร
การประสานงาน
 ข้อมูล การประชุม เอกสารรายงาน ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ฯลฯ

ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหิดล ควรจะมีการจัดการความรู้ด้านการบริหารจัดการแผนแม่บทในการสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) และนำต้นทุนของบุคลากรที่มีประสบการณ์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาไว้ในที่

เดียวกัน กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการทำงาน โดยอาจจะขอข้อมูลจาก อพ.สธ. เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายการทำงานที่มีการประสานงานระหว่างจังหวัด และกำหนดเป้าหมาย อพ.สธ. มหาวิทยาลัยมหิดล ก่อนที่จะขยายแผนปฏิบัติการของโครงการวิจัยต่างๆ ลงไปยังชุมชนในแต่ละจังหวัด

บทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

๑. จัดเตรียมความพร้อมทางกายภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด และสำนักงานศูนย์ประสานงาน มหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. อำนาจเจริญ
๒. จัดเตรียมความพร้อมทางด้านเนื้อหา ข้อมูล ที่จำเป็นต่อการใช้งาน
๓. จัดเตรียมความพร้อมทางด้านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ
๔. จัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในมาเป็นนักวิจัยท้องถิ่น
๕. พัฒนาระบบฐานข้อมูลเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. อำนาจเจริญ ระบบสารสนเทศ ภูมิศาสตร์ และการให้บริการข้อมูลกับชุมชน
๖. พัฒนาเครือข่ายการทำงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
๗. สร้างกระบวนการสื่อสารองค์การกับ อพ.สธ. เพื่อนำแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องมาใช้กับ เครือข่ายและนักวิจัยในโครงการ

ศูนย์ประสานงาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

๑. เสริมสร้างพัฒนาขีดความสามารถบุคคลทั้งที่ประจำศูนย์ และภาคสนาม
๒. พัฒนาศูนย์ข้อมูลโดยเข้าร่วมกับกิจกรรมฝึกอบรมของ อพ.สธ.
๓. ศูนย์รวมข้อมูล และกิจกรรมที่เกี่ยวกับกรอบการดำเนินงาน อพ.สธ.
๔. ประสานงานการดำเนินกิจกรรมโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
๕. ประสานงานการดำเนินกิจกรรมฐานทรัพยากรท้องถิ่น
๖. ประสานงานการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช
๗. ประสานงานกับคณะที่ปรึกษา อพ.สธ. ประจำภาคอีสาน
๘. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีของเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. อำนาจเจริญ
๙. พัฒนางานวิชาการร่วมกับ อพ.สธ. และเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ.
๑๐. บันทึกประวัติศาสตร์ ความร่วมมือระหว่าง อพ.สธ. มหาวิทยาลัยมหิดล และเครือข่ายชุมชน
๑๑. ประสานหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมหิดล โครงการวิจัยตามกรอบงาน อพ.สธ. และธรรมนูญอำนาจเจริญ มากำหนดเป็นฐานคิดในการดำเนินงาน
๑๒. ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสำรวจและวิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรชีวภาพ ให้กับเครือข่ายวิจัยชุมชนในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ
๑๓. ประยุกต์หลักวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการวิเคราะห์สถานภาพการคงอยู่ และความสัมพันธ์ของทรัพยากรชีวภาพ กับทรัพยากรกายภาพ ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๑๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางชีวภาพของพื้นที่ ปกป้องพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๑๕. เผยแพร่ข้อมูล ความรู้จากการดำเนินงานไปสู่ สถานศึกษา ให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น ในจังหวัดอำนาจเจริญ

เครือข่ายอนุรักษ์ ๓ วัย

๑. คัดเลือกพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช
๒. คัดเลือกชุมชนใกล้เคียงพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช
๓. คัดเลือก กลุ่มเยาวชน กลุ่มคนวัยแรงงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ในชุมชน
๔. สร้างทีมทำงานในรูปแบบของเครือข่ายอนุรักษ์ ๓ วัย
๕. ผลิตสื่อผสมเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเครือข่าย ๓ วัย
๖. เสริมสร้างความรู้เพื่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติให้กับเครือข่าย
๗. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชในพื้นที่เป้าหมาย
๘. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการเขียนและพัฒนาโครงการ
๙. เตรียมคน ๓ กลุ่ม เยาวชน วัยทำงาน และผู้สูงอายุ
๑๐. เตรียมพื้นที่รองรับกิจกรรม โรงเรียน อบต. เทศบาล อบจ. และวัด
๑๑. เตรียมเนื้อหา และประเด็นการชวนสนทนา
๑๒. เตรียมข้อมูล และเครื่องมือประกอบกิจกรรม
๑๓. เตรียมการฝึกอบรม
๑๔. ฝึกปฏิบัติการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
๑๕. ฝึกเขียนโครงการวิจัยเพื่อการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
๑๖. นำโครงการวิจัยไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของเครือข่ายในพื้นที่

การจัดการป่าชุมชน

๑. คัดเลือกบุคคลจากชุมชนรอบป่าดงบังอี่มาเป็นผู้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ ๖ กลุ่ม
๒. คัดเลือกบุคคลนักวิจัยชุมชนมาทำหน้าที่เป็นคณะวิทยากร
๓. ประชุมเชิงปฏิบัติการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าชุมชนและการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
๔. ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดระบบการบริหารงานทีมวิจัย
๕. รั้งวัดพื้นที่ป่าด้านทิศตะวันออกของป่าดงบังอี่ และทำแผนที่ขอบเขต เส้นทางสำรวจ
๖. จัดทำแผนการทำงานโดยใช้กรอบงานวิจัยจากปี ๒๕๕๕
๗. จัดทำแผนปฏิบัติการตลอดทั้งปี ๒๕๕๖
๘. เตรียมบุคลากรทั้งในส่วนของผู้ร่วมวิจัยและคณะวิทยากรจากชุมชน
๙. เตรียมพื้นที่รองรับการสำรวจ โดยใช้ระบบการอ้างอิงด้วยพิกัดภูมิศาสตร์

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๑๐. ทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดิน และเส้นทางการสำรวจ

๑๑. วางแผนการสำรวจ ตรวจสอบเครื่องมืออุปกรณ์ที่แต่ละกลุ่มจำเป็นต้องใช้ รวมถึงแบบบันทึกข้อมูล

๑๒. สำรวจข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ ถ่ายรูปติด tag ต้นไม้ และสร้างระบบฐานข้อมูล

๑๓. ใช้เป็นสถานที่ฝึกการทำงานวิจัย เพื่อการจัดการป่าชุมชน สถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

ความหลากหลายทางชีวภาพ

เศรษฐกิจสร้างสรรค์อำนาจเจริญ

๑. คัดเลือกและเตรียมความพร้อมของพืชอาหาร พืชสมุนไพร ไม้ดอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีศักยภาพ มาเข้าสู่กระบวนการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

๒. คัดเลือกหน่วยงานหรือสถานประกอบการที่มีความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์อำนาจเจริญ

๓. คัดเลือกเกษตรกร หรือผู้ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ เศรษฐกิจสร้างสรรค์อำนาจเจริญ

๔. สร้างเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกันตามประเภทของผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพ

๕. วิเคราะห์ระบบตลาดของผลิตภัณฑ์

๖. สร้างระบบห่วงโซ่อุปทานของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดขึ้นมา

๗. ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการสำรวจและวิเคราะห์สถานภาพทรัพยากรกายภาพ และทรัพยากรชีวภาพ ให้กับเครือข่ายวิจัยชุมชนในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๘. ประยุกต์หลักวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการวิเคราะห์สถานภาพการคงอยู่ และความสัมพันธ์ของทรัพยากรชีวภาพ กับทรัพยากรกายภาพ ในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๙. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายในการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางชีวภาพของพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืช จังหวัดอำนาจเจริญ

๑๐. เผยแพร่ข้อมูล ความรู้จากการดำเนินงานไปสู่สถานศึกษา และชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ ในจังหวัดอำนาจเจริญ

๑๑. สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้หลักการของเศรษฐกิจสร้างสรรค์อำนาจเจริญ และนำมาพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป

เตรียมการพัฒนาฐานทรัพยากรท้องถิ่น

๑. เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาฐานทรัพยากรท้องถิ่นให้เครือข่ายมหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. อำนาจเจริญ

๒. ให้ความรู้ด้านหลักการสำรวจ รวบรวมและบันทึกข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่น

๓. ให้ความรู้ด้านการพัฒนา และการจัดการระบบฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น

๔. แนวทางการนำเสนอสารสนเทศจากฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ทั้งด้านการอนุรักษ์ และการพัฒนาให้เกิดประโยชน์

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

๕. ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่น
๖. แนวทางการติดตามและประเมินการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาฐานทรัพยากรท้องถิ่น

๑. นิยามและความสำคัญของฐานทรัพยากรท้องถิ่น
๒. กระบวนการและขั้นตอนการทำงานพัฒนาฐานทรัพยากรท้องถิ่น

หลักสูตรฐานทรัพยากรท้องถิ่น

๑. บทบาทของท้องถิ่น กับโรงเรียนในการทำงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น (เครือข่าย)
๒. สร้างเครือข่ายและระบบการทำงานด้านฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระดับจังหวัด
๓. สร้างระบบการจัดการฐานข้อมูลทรัพยากรท้องถิ่น โครงสร้างของระบบฐานข้อมูล การเก็บรวบรวม และการบันทึกข้อมูล
๔. ประโยชน์ของการนำเนื้อหาจากฐานทรัพยากรท้องถิ่นไปใช้
๕. การใช้ใบงานทั้ง ๙ ไปไปสู่การใช้งานจริงในภาคสนาม
  - ผลิต่อออกเผยแพร่และประสานงานกับ อพ.สธ. เพื่อดำเนินการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศไทย กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อไป

๒.๔ ต้นทุนจากภายนอก

เครือข่ายหน่วยงานที่ เข้าร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. มีหลายหน่วยงาน ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และองค์กรต่าง ๆ รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ และล้วนแต่มีบทบาทหน้าที่ที่ต่างกัน มีความสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ประสบความสำเร็จเป็นผลประโยชน์ (ตามประกาศที่ อพ.สธ. ๒๕/๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ) หน่วยงานเหล่านั้นสามารถทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลได้

ซึ่งหน่วยงานที่เข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ. ตามประกาศ แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ดังกล่าว จะถูกจัดกลุ่มตามลักษณะงานออกมาเป็น ๑๐ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มความมั่นคงทางทรัพยากร กลุ่มสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช กลุ่มส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร กลุ่มการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากร กลุ่มมหาวิทยาลัยที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มนโยบายในเรื่องของทรัพยากร กลุ่มจังหวัดที่ร่วมสนองพระราชดำริ กลุ่มหน่วยงานสนับสนุน กลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

นอกจากนี้ยังมี หน่วยงานอีก ๒ ส่วนสำคัญที่ร่วมสนองพระราชดำริและจะเป็นเครือข่ายงานกับมหาวิทยาลัยมหิดลได้คือ โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในขณะนี้ มี โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมสนองพระราชดำริกับ อพ.สธ. อีกเป็นจำนวนมาก ทั่วประเทศ

บทบาทของท้องถิ่น และ โรงเรียน ในการทำงานฐานทรัพยากรท้องถิ่น

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

จากแนวทางการร่วมสนองพระราชดำริ ฯ ของหน่วยงานต่าง ๆ ในการระดมการจัดฐานทรัพยากร ในท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของแหล่ง ทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนการนำไปใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืน เริ่มจากการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่และจากนั้นทำการจัดเก็บลงฐานทรัพยากร ในการ ดำเนินงานต้องมาจากการร่วมมือของ ประชากร ชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดย หน่วยงานภาครัฐ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีความใกล้ชิดและเข้าถึงชุมชนได้ และมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล เป็นศูนย์กลาง การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการบริหารกิจการของตำบล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๑. ส่งเสริมการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่น
๒. เป็นหน่วยปฏิบัติและประสานงานด้านทรัพยากรระหว่าง อบต. กับท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งหน่วย ราชการและหน่วยเอกชนอื่น ๆ
๓. เป็นหน่วยส่งเสริมและพัฒนาคนในท้องถิ่นให้มีความสามารถทำงานรับใช้ท้องถิ่นอย่างเต็มกำลัง
๔. ในการจัดฐานทรัพยากร อบต. จึงเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนงบประมาณ และผลักดัน ให้มีการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นไปพร้อม ๆ กับชุมชน
๕. มีหน้าที่รวบรวม จัดการข้อมูลฐานทรัพยากรที่ได้มาจากการทำงานขององค์กรเอง และข้อมูลที่ได้ จากการสำรวจจากหน่วยงานต่าง ๆ ไว้

โรงเรียน

นับว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการ ดำเนินงานการสำรวจทรัพยากรลุ่มงได้เป็นอย่างดี อีกทั้งจำนวนบุคลากรในการทำงานมีจำนวนมาก และ สามารถลงสู่ชุมชนได้ง่าย

วิธีการ

ครูเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียนในการสำรวจทรัพยากรโดยการบูรณาการสู่การเรียนการสอนในวิชา ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล โดยข้อมูลทรัพยากรที่ได้มานั้นมีความหลากหลายในแต่ละพื้นที่ เนื่องจาก นักเรียนที่มีในโรงเรียนเป็นคนต่างหมู่บ้านหรือต่างท้องถิ่นมารวมกัน ข้อมูลที่สำรวจจากนักเรียนนั้นจะมีความ ละเอียดและหลากหลายมากเพราะในบางครั้งจากการสำรวจมีการสำรวจตั้งแต่ระดับ ครอบครัว หมู่บ้าน และ ชุมชน ตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียน

เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นทั้งผู้นำ ผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายและกระตุ้นให้ครูตลอดจนบุคลากร ต่างๆ ในโรงเรียนให้ความสนใจและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และยังทำงานร่วมกับ อบต. เพื่อให้ ครอบคลุมงาน ๕ ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการชุมชน การสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

และภูมิปัญญาในท้องถิ่น การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนและหน่วยงานอื่น และการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ

คุณครู

ทำการรวบรวมข้อมูลเก็บไว้เป็นฐานทรัพยากรให้ผู้บริหารโรงเรียนนำเสนอแก่ อบต. และเป็นฐานข้อมูลให้กับโรงเรียนเอง

นักเรียน

ทำการสำรวจข้อมูลตามใบงาน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับช่วงชั้นเรียน เพราะฉะนั้น ข้อมูลฐานทรัพยากรท้องถิ่นได้ ๒ ทาง คือ จากโรงเรียน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลที่ได้จะสนับสนุนและเสริมกันและกัน ในส่วนที่โรงเรียนและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถสำรวจได้ อีกทั้งเป็นการทวนสอบว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นในทิศทางเดียวกันหรือไม่

การนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันจากการจัดฐานทรัพยากรท้องถิ่น อาทิเช่น

๑. ทำให้คนในท้องถิ่นได้รู้ว่ามีทรัพยากรที่สำคัญอะไรบ้าง ทรัพยากรใดควรอนุรักษ์และรักษาไว้ไม่ให้สูญสิ้น
๒. โรงเรียนได้รับความรู้ทางด้านทรัพยากร สามารถนำไปปรับปรุงหลักสูตรหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นไป รวมถึงเป็นการปลูกฝังนักเรียนให้รู้จักตระหนักถึงคุณค่า และหวงแหน อนุรักษ์ทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น
๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ข้อมูลฐานทรัพยากรในการจัดการบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถค้นหาวิธีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร โดยความรู้ที่จะกระจายสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์สูงสุดที่สะท้อนกลับมายังท้องถิ่นนั่นเอง

บทบาทของสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ในระยะ ๕ ปีที่ห้า (ตุลาคม ๒๕๕๔ – กันยายน ๒๕๕๙) จึงไม่อยู่เฉพาะในโรงเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้เท่านั้น ยังเป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น หากมีการทำความเข้าใจการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการสำรวจทรัพยากร รวมทั้งการศึกษาในรายละเอียดโดยใช้แนวทางการศึกษาพืชของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ที่จะเกิดเป็นประโยชน์แท้ที่ได้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวมและเป็นฐานทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ดังนั้น การที่สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนจะเป็นกำลังสำคัญในการสำรวจฐานทรัพยากรท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีโรงเรียนที่ได้รับพระราชทานป้ายสนองพระราชดำริ และโรงเรียนที่ได้รับเกียรติบัตรสนองพระราชดำริงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับโรงเรียนในตำบล

บทที่ ๓

การขับเคลื่อนแผนแม่บท

บทที่ ๓

การขับเคลื่อนแผนแม่บท

๓.๑ องค์ประกอบของแผนแม่บท อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล

แผนแม่บท อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔) จะสะท้อน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของทั้งมหาวิทยาลัยมหิดล และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) โดยนำศักยภาพของมหาวิทยาลัยมหิดล จากการทำงานปกติและการทำงานวิจัย มาบูรณาการร่วมกัน โดยใช้กรอบการดำเนินงานของแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นแนวทาง

๓.๑.๑ คำขวัญ ปรัชญา ปณิธาน วัฒนธรรมองค์กร วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

คำขวัญ (Motto)

อตตานํ อุปมํ กเร

พึงปฏิบัติต่อผู้อื่น เหมือนดังปฏิบัติต่อตนเอง

Do unto others as you would have others do unto you.

ปรัชญา (Philosophy)

ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

True success is not in the learning, but in its application to the benefit of mankind.

ปณิธาน (Determination Statement)

ปัญญาของแผ่นดิน

Wisdom of the Land

วัฒนธรรมองค์กร (Mahidol University Core Values and Organization Culture)

M	=	Mastery	=	รู้แจ้ง รู้จริง สมเหตุ สมผล
A	=	Altruism	=	มุ่งผลเพื่อผู้อื่น
H	=	Harmony	=	กลมกลืนกับสรรพสิ่ง
I	=	Integrity	=	มั่นคงยิ่งในคุณธรรม
D	=	Determination	=	แน่วแน่ทำ กล้าตัดสินใจ
O	=	Originality	=	สร้างสรรค์สิ่งใหม่
L	=	Leadership	=	ใส่ใจเป็นผู้นำ

วิสัยทัศน์ (Vision)

มหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งมั่นที่จะเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

Mahidol University is determined to be a world class university.

พันธกิจ (Mission)

สร้างความเป็นเลิศด้านสุขภาพ ศาสตร์ ศิลป์ และนวัตกรรม บนพื้นฐานของคุณธรรม เพื่อสังคมไทย
และประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

To excel in health, sciences, arts and innovation with integrity for the betterment of
Thai society and the benefit of mankind.

ยุทธศาสตร์ ๔ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ Global Research and Innovation

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ Academic and Entrepreneurial Education

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ Policy Advocacy and Leaders in Professional / Academic Services

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ Management for Self-Sufficiency and Sustainable Organization

๓.๑.๒ หน่วยงานสนับสนุนภารกิจ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. โดยในระยะแรกมีการกำหนดโครงสร้างไว้
เป็นงานสนับสนุนศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล สังกัดอยู่ในกองบริหารงานวิจัย สำนักงาน
อธิการบดี มีภารกิจหน้าที่ดังนี้

๑. เพื่อทบทวนและปรับปรุงการจัดทำแผนแม่บทการดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน อพ.สธ. โดย
มหาวิทยาลัยมหิดล (อพ.สธ.- มหาวิทยาลัยมหิดล) ให้เหมาะสมสอดคล้องต่อความต้องการของ อพ.สธ.
ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เพื่อใช้เป็นแหล่งรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษาของ
โครงการเพื่อประชาสัมพันธ์พันธกิจ เป้าหมาย และเผยแพร่ผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหิดล

๒. เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร รองรับภารกิจที่ตอบสนองยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย เพื่อ
การสนองงาน อพ.สธ. และโครงการพระราชดำริฯ

๓. เพื่อสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการทำงานในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับทุกวิทยาเขตของ
มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพัฒนาพื้นที่สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. และ
แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการในโครงการวิจัยอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อพ.สธ. และเครือข่ายชุมชน

๔. เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ ทั้งภายในและ
ภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดลในการขอเข้าพื้นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการประสานงานเพื่อ
ส่งเสริมกิจกรรมตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ.

๕. เพื่อเข้าร่วมจัดประชุมวิชาการ และจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามที่ อพ.สธ. กำหนด

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมหิดลมี กลุ่มภารกิจวิจัยชุมชนของมหาวิทยาลัยมหิดล

ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นกัลยาณมิตรของชุมชน เรียนรู้ร่วมกับชุมชน และด้วย
กระบวนการวิจัยทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงความรู้สากลกับ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ความรู้ท้องถิ่น เกิดเครือข่ายนักวิจัยชุมชนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และให้วงวิชาการและสังคมรับรู้และให้คุณค่าของการทำงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

๑. สร้างการมีส่วนร่วมของนักศึกษาให้มีความรู้ในงานวิจัยและใกล้ชิดกับชุมชน

๒. สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สร้างขีดความสามารถและพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน การปลูกจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาของตัวเองได้

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เป้าหมายรวม

๑. เพื่อพัฒนาบุคลากร

๒. อนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรพันธุกรรมพืช

๓. ให้เกิดประโยชน์กับมหาชนชาวไทย

วัตถุประสงค์

๑. ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของพันธุกรรมพืช

๒. ให้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ จนเกิดผลประโยชน์ถึงมหาชนชาวไทย

๓. ให้มีระบบข้อมูลพันธุกรรมพืช สื่อถึงกันได้ทั่วประเทศ

มีกรอบการดำเนินงาน ๓ กรอบ ได้แก่

กรอบที่ ๑ กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร

กรอบที่ ๒ กรอบการใช้ประโยชน์

กรอบที่ ๓ กรอบการสร้างจิตสำนึก

โดยมีกิจกรรมที่จะมาสนับสนุนการดำเนินงาน ๘ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมปกป้องทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๖ กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๗ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร

กิจกรรมที่ ๘ กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร

ภารกิจสำคัญคือ การขยายผลการดำเนินงาน โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนออกไปยังสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมและขับเคลื่อนการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล จะสะท้อนวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของทั้งมหาวิทยาลัย และ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) โดยการนำภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยมหิดล ประกอบด้วยงานวิจัย การเรียนการสอน บริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และงานใด ๆ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย มาปรับเข้าสู่กรอบการดำเนินงาน ๓ กรอบ ได้แก่ กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร กรอบการใช้ประโยชน์ และกรอบการสร้างจิตสำนึก โดยมีกิจกรรมที่จะมาสนับสนุนการดำเนินงาน ๘ กิจกรรม เพื่อนำไปสนับสนุนภารกิจสำคัญคือ การขยายผลการดำเนินงาน โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนออกไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมและขับเคลื่อนการจัดทำฐานทรัพยากรท้องถิ่นไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

๓.๒ ต้นทุนและศักยภาพ มีอะไรบ้าง

๑. ต้นทุนภายในมหาวิทยาลัย

๒) ต้นทุนสะสมของมหาวิทยาลัย นักวิจัย ประสบการณ์ งานวิจัย เครื่องมือ อุปกรณ์ ความรู้ในคณะสถาบัน ศูนย์ สำนัก การเรียนการสอน นักศึกษา กิจกรรมตามภารกิจของมหาวิทยาลัย

๓) ต้นทุนจากการทำงานร่วมกับ อพ.สธ. เครือข่ายการทำงาน งานวิจัยแบบสหสัมพันธ์วิทยา พื้นที่วิจัย ประเด็นวิจัย ต้นแบบการจัดการความรู้จากวิทยาเขตอำนาจเจริญ

๒. ต้นทุนภายนอกมหาวิทยาลัย

๑) ต้นทุนสะสมจากสำนักงาน อพ.สธ. ระเบียบวิธีปฏิบัติ การประสานงาน แผนแม่บท

๒) ต้นทุนจากการทำงานวิจัย เครือข่ายหน่วยงาน และชุมชนที่ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพ ฐานทรัพยากรท้องถิ่น พื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืช

จากองค์ประกอบดังกล่าว จำเป็นต้องมีกลไกการจัดการ เพื่อรวมต้นทุนและองค์ประกอบสนับสนุนการสนองพระราชดำริใน อพ.สธ.ทุกอย่างเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

๓. ศักยภาพของมหาวิทยาลัยมหิดล

๑) เป็นที่เล็งในการสำรวจความหลากหลายของทรัพยากรทางชีวภาพ

๒) เป็นที่เล็งในการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์

๓) ทำงานวิจัยเชิงบูรณาการเพื่อจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรทั้ง ๓ ฐานทรัพยากร และการวิจัยต่อยอดเชิงพาณิชย์ รวมถึงงานวิจัยที่พัฒนา/ยกระดับชุมชนและสังคม

๔) ด้านการเรียนการสอนโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่โรงเรียนในงานพฤกษศาสตร์โรงเรียนได้

๓.๓ การจัดทำแผนปฏิบัติการ

มหาวิทยาลัยมหิดลให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการทำงานสนองพระราชดำริใน อพ.สธ. ด้วยลักษณะของสหสาขาวิชา และบูรณาการคน ประสบการณ์ ข้อมูล และแผนการทำงานเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ตั้งแต่ขั้นตอนแรก ๆ ของการทำงาน ดังนั้น ในขั้นตอนของการจัดทำแผนปฏิบัติการแต่ละปี ควร

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ - กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

จะมีการเตรียมกระบวนการทำงานให้พร้อมประกอบด้วย การศึกษาต้นทุนเดิม การศึกษาแผนแม่บททั้งของ มหาวิทยาลัยมหิดล และ อพ.สธ. มีผู้ประสานงานให้คำแนะนำ คำปรึกษา และจัดการกระบวนการทำ แผนปฏิบัติการ การคัดเลือกและเชิญกลุ่มเป้าหมายมาร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการจัดทำแผนปฏิบัติการ

๑ เตรียมความพร้อม

- ๑) สร้างความเข้าใจในเนื้อหาแบบผสม มหาวิทยาลัยมหิดล อพ.สธ. คัดเลือกคน สร้างทีม
- ๒) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับ อพ.สธ. เครือข่ายงาน อพ.สธ. และนักวิจัยมหาวิทยาลัยมหิดล
- ๓) นำเสนอขั้นตอนการทำงานสนองพระราชดำริฯ อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล

๒ วางแผนการทำงาน โดยใช้พื้นที่ พี่ช หรือประเด็นในชุมชนที่สนใจมาเป็นจุดร่วมในการทำงาน

๑) ประเมินความเป็นไปได้ ในการนำต้นทุนจากการทำงานสนองพระราชดำริโครงการ อพ. สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล มาใช้เป็นทุนสำหรับการจัดทำแผนงานของแต่ละหน่วย โดยคัดเลือกจากพื้นที่เป้าหมาย พี่ชศึกษา หรือประเด็นของชุมชน

๒) ภารกิจ หน้าที่ และระบบการทำงานของแต่ละหน่วย มาวิเคราะห์ความเหมาะสมเกี่ยวกับ คน สถานที่ เวลา ต่อการจัดทำแผนงานร่วมกัน

๓) วางแผนจัดทำแผนงานสนองพระราชดำริฯ อพ.สธ. – มหาวิทยาลัยมหิดล อาจประกอบด้วยชุดโครงการ หรือโครงการเดียวกันได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความเหมาะสมของเนื้อหาและลักษณะของแผนงาน

๓ ทำแผนปฏิบัติการ

๑) พัฒนา เขียนโครงการ และทำแผนปฏิบัติการ โดยกำหนด ระยะเวลาการทำงาน พื้นที่ ผู้รับผิดชอบ และงบประมาณ

๒) เชื่อมโยง เป้าหมาย วัตถุประสงค์และกิจกรรมเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นการจัดตารางการทำงาน และ กิจกรรมของทุกหน่วย ให้มีความสอดคล้องกัน เหมือนว่าทุกหน่วยงานนั้นกลายเป็นทีมงานเดียวกัน

๓) บุคลากรจะต้องสร้างความเข้าใจการปฏิบัติงานของทุกหน่วยที่ร่วมอยู่ในแผนงานเดียวกันนี้

๔ การประสานงาน

- ๑) จัดทำแผนประชุมประจำเดือน
- ๒) การจัดทำแผนการเยี่ยมพื้นที่ทำงาน
- ๓) การเปิดพื้นที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงาน
- ๔) การวางแผนประชาสัมพันธ์ และจัดการความรู้
- ๕) สรุปและจัดทำรายงานประจำปี
- ๖) เตรียมความพร้อมทำงานในรอบปีต่อไป

๕ การนำผลไปใช้ประโยชน์

แผนแม่บท อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะ ๕ ปีที่หก (ตุลาคม ๒๕๕๙ – กันยายน ๒๕๖๔)

ฉบับปรับปรุง ณ วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ได้นำงานประจำมาสนองงานพระราชดำริฯ ผลจากการทำงานประจำก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายในหลายมิติ ผลรวมของงานที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือ สร้างทัศนคติใหม่ของการทำงานเป็นทีมที่ดี นักศึกษา นักวิจัย บุคลากร ของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับการพัฒนาตามกรอบการดำเนินงาน อพ.สธ. ที่ครอบคลุมพันธกิจของมหาวิทยาลัยในด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) การเรียนการสอน
- ๒) การวิจัย
- ๓) บริการวิชาการ
- ๔) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- ๕) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในชุมชน
- ๖) การทำ University Engagement ตั้งแต่เริ่มกระบวนการทำงานจนงานสำเร็จ

และเพื่อการเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชนในจังหวัดที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้ลงพื้นที่จัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับคนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและขยายผลสู่จังหวัด

บทที่ ๔

บทสรุป

บทที่ ๔

บทสรุป

แผนแม่บทฯ และการเข้าร่วมสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ของมหาวิทยาลัยมหิดลนั้นได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของบุคลากร ทุกหน่วยงานของมหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะเครื่องมือในการขับเคลื่อนการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งด้านอาหาร ยา และไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชไปสู่ชุมชน โดยเน้นถึงการประยุกต์ใช้ภารกิจ หน้าที่ของหน่วยงานในมหาวิทยาลัยมหิดล มาเป็นเป้าหมายหลักของการเข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ. โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างแผนแม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และยุทธศาสตร์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยมหิดล

นโยบายและแผนการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ

๑. **วิสัยทัศน์** มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมอนุรักษ์พันธุกรรมพืช รักษาฐานทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และสร้างประโยชน์ไปสู่ชุมชน
๒. **ยุทธศาสตร์** ใช้งานวิจัยเป็นฐานให้หน่วยงานต่างๆ นำไปใช้วางแผน ทำงานตามกรอบ อพ.สธ. โดยใช้การขับเคลื่อนแผนแม่บท การจัดการความรู้จากงานวิจัย การบริหารจัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร และ การใช้กระบวนการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ มาเป็นเครื่องมือกำหนดทิศทาง และวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนแม่บท อพ.สธ.
๓. **เป้าหมาย** ใช้กลไกการบริหารจัดการแผนแม่บทและต้นทุน ให้เกิดการเสริมพลังด้วยการสร้างทีมระหว่างคณะ สถาบัน ศูนย์ หน่วยงาน และนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัยมหิดล โดยนำบทบาทหน้าที่ ความรู้ ความชำนาญที่เป็นอยู่ มาร่วมสนองพระราชดำริฯ ใน อพ.สธ.
๔. **พันธกิจ** กำหนดพืชศึกษา พื้นที่ปกปัก พื้นที่ปลูกรักษาพันธุกรรมพืช เพื่อการวิจัย และบริการวิชาการ และนำผลใดๆ ที่เกิดขึ้นมาใช้เป็นต้นทุนสำหรับการนำองค์ความรู้ไปขยายผลให้กับหน่วยงานอื่นใช้ประโยชน์ตามขอบเขต ภารกิจ บทบาท หน้าที่ เพื่อสร้างเป็นแผนงานสนองพระราชดำริฯ ในอพ.สธ.
๕. **แผน** สร้างความรู้ความเข้าใจในการทำงานตามกรอบ อพ.สธ. กับบุคลากร รวมทั้งนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยมหิดล และนำมาประยุกต์ใช้กับภารกิจ หน้าที่ และการปฏิบัติงานประจำ โดยเน้นที่การสร้างความร่วมมือในองค์กร โดยมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ. - มหาวิทยาลัยมหิดล) สังกัดอยู่ในกองบริหารงานวิจัย สำนักงานอธิการบดี ศาลายา ทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) เพื่อสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายการทำงานในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับทุกวิทยาเขตมหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพัฒนาพื้นที่สำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ตามกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ. และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักวิชาการใน อพ.สธ. และเครือข่ายชุมชน
  - ๒) เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ระหว่างคณะ สถาบันต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหิดลในการขอเข้าพื้นที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้ง เป็นศูนย์กลางการประสานงานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมตามกรอบการดำเนินงาน อพ.สธ.
  - ๓) เพื่อเข้าร่วมจัดประชุมวิชาการ และนิทรรศการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามที่โครงการอพ.สธ. กำหนด
- ๖. นโยบาย** มหาวิทยาลัยมหิดลเข้าร่วมสนองพระราชดำริฯ อพ.สธ. โดยนำศักยภาพในองค์กรมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร และสร้างประโยชน์ไปสู่สังคม
- ๗. โครงการสนองพระราชดำริ** จะประกอบด้วยโครงการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานของ อพ.สธ.